

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND

Helen Šakarašvili

**Rahulepingute eraldiseisev regulatsioon rahu tagamiseks
Simla rahulepingu ja Jeddah rahulepingu näitel**

Juhendaja: René Värk

Tallinn
2013

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Rahulepingud keskajast tänapäevani	6
1.1 Rahulepingu mõiste ja eesmärk	6
1.2 Rahulepingute koostamine	6
1.3 Rahulepingute sõlmimine	7
1.4 Rahulepingutest kinnipidamine	8
2. Rahvusvahelised konfliktid	12
2.1 India-Pakistani ehk Kashmiri konflikt	12
2.2 Saudi Araabia-Jeemeni konflikt	16
3. Rahulepingud	20
3.1 Simla rahuleping	20
3.2 Jeddah rahuleping	23
4. Rahulepingute regulatsioon	28
4.1 Rahulepingute kitsaskohad	28
4.2 Rahulepingute eraldiseisvaks reguleerimise ettepanekud	30
4.2.1 Rahulepingu sätted	31
4.2.2 Olemasoleva ja tuleviku erimeelsuste lahendamise metoodika ja ajakava	31
4.2.3 Rahulepingute tõlgendamine	33
4.2.4 Rahulepingutest kinnipidamine	34
Kokkuvõte	37
Distinct regulation of peace treaties to ensure peace based on the examples of Simla and Jeddah peace treaties. Summary	40
Kirjandus	43

Sissejuhatus

Nii kaua kui on eksisteerinud relvastatud konfliktid on eksisteerinud rahulepingud. Esimene teadaolev rahuleping, pärineb aastast 1280 e.Kr., milleks on Kadeshi rahuleping. Tänapäeval on mitmed rahvusvahelisi organisatsioone ja lepinguid, mis reguleerivad relvastatud jõu kasutamist, tülide rahumeelset lahendamist, rahvusvahelise julgeoleku ja rahu tagamist. Ometi on endiselt mitmeid konflikte, mis vajavad lahenduseks rahulepingut.

Läbi ajaloo on rahulepingud omanud sarnasusi nagu vorm, käsitletavat vaidlusküsimused ja kokkuleppe struktuur. Rahulepingud sisaldavad preambulat, rahu ja sõprust käsitlevaid artikleid, mis käsitlevad relvastatud konflikti poliitilisi ja territoriaalseid põhjuseid, finantsilisi, majanduslikke ja õiguslikke küsimusi, relvastatud konflikti tagajärgi nagu näiteks amnestia ja sõjavangide üleandmine, lepingu rakendamist ning garantiid.¹

Kaasajal oleme olnud tunnistajateks mitmetele pingelistele riikide vahelistele konfliktidele. Heidelbergi instituudi Konflikti Baromeeter on kaardistanud kõrge- ja keskmise intensiivsusega konfliktide tõusu vähem kui 20 konfliktist 1945. aastal kuni 130 konfliktini 2007. aastal. Konfliktide arvukusega on tõusnud ka rahulepingute arv, millest paljud siiski ei ole täitnud oma eesmärki.² On mitmeid põhjuseid, miks rahulepingud alati ei täida oma eesmärke.

Töö eesmärgiks on analüüsida kahe rahulepingu põhjal rahulepingute kitsaskohti, mis takistavad neil täita oma eesmärki ning analüüsist tulenevalt teha ettepanekuid rahulepingute eraldiseisvaks regulatsiooniks. Rahulepinguid analüüsides püütakse leida vastused küsimustele, missugused on rahulepingute kitsaskohad, kuidas need kitsaskohad mõjutavad rahulepingul oma eesmärgi täitmist ja kas rahulepingu eraldiseisev regulatsioon tagab rahulepingutel eesmärgi täitmist.

Rahulepingute mõiste ja eesmärk seletatakse lahti töö esimeses peatükis. Lisaks analüüsitakse rahulepingute koostamist, sõlmimist ja sellest kinnipidamist keskajast tänapäevani. Kuigi nagu juba eelnevalt on mainitud ei ole rahulepingute vorm, käsitletavat vaidlusküsimused ja kokkuleppe struktuur eriti muutunud alates esimestest rahulepingutest, analüüsitakse

¹ C. Bell, *On the Law of Peace: Peace Agreements and the Lex Pacificatoria*. New York: Oxford University Press, 2008, lk 77

² U. P. Savir, D. Shimon Ross, *Peace First: A Model to End War*. Williston: Berret-Koehler Publisher, 2008, lk 19

lepingute sätetes tekkinud muudatusi alates keskaja lepingutest. Alates keskajast hakkasid vaikselt arenema tänapäevane rahvusvaheliste suhete süsteem ja õiguslik regulatsioon. Need muutused on otseselt seotud rahulepingute arenguga ning nende rolliga tänapäeva rahvusvahelise õiguse kontekstis. Esimene peatükk illustreerib ja kinnitab väidet, et rahulepingute vorm, käsitletavad vaidlusküsimused ja kokkuleppe struktuur ei ole palju muutunud.

Töö teises peatükis käsitletakse kahte kaasaja pikaajalist rahvusvahelist konflikti, India-Pakistani ja Saudi Araabia-Jeemeni konflikti. Need konfliktid on valitud kuna nende osapooled on sõlminud oma olemuselt erilised rahulepingud. Esimene, Simla rahuleping sõlmiti 1972. aastal India ja Pakistani vahel. Selle rahulepingu muudab eriliseks selles olev range bilateraalsus nõue, mille kohaselt on keelatud kolmandate osapoolte kaasamine ning ühepoolsed *status quo* muudatused. Teine, Jeddah rahuleping sõlmiti 2000. aastal Saudi Araabia ja Jeemeni vahel. Rahulepingu muudab eriliseks, et sellesse on täielikult muudatusteta inkorporeeritud Taifi rahuleping lisadega. Jeddah rahulepingu muudab oluliseks ka rahulepingute puhul väga ebatavaline tingimus, milleks on kehtivustähtaeg

Kolmandas peatükis analüüsitakse Simla ja Jeddah rahulepinguid. Analüüsides nähtub, et mõlema rahulepingu puhul on sarnaseid kitsaskohti, mis on saanud või võivad saada konfliktiallikateks. Nendeks kitsaskohtadeks muuhulgas on näiteks konflikti põhjuse lahendamata jätmine, rahulepingu olemuse, eesmärgi ning artiklite erinev tõlgendamine, konflikti lahendamise metoodika ja ajakava puudumine. Samuti selgitatakse antud peatükis analüüsist tulenevalt, miks ja kuidas need kitsaskohad mõjutavad rahulepingu eesmärgi täitmist. Rahuleping on üks vahenditest, millega saab tagada riikide rahumeelsed suhted. Kui rahuleping ei täida oma eesmärki on see otseseks ohuks rahvusvahelisele julgeolekule ja rahule, seeläbi puudutab ta igat riiki, mitte ainult konflikti osapooli.

Neljandas peatükis tehakse kokkuvõtted ja üldistused rahulepingute analüüsist. Analüüsitakse täpsemalt eelnevalt käsitletud rahulepingute kitsaskohti ning nende mõju rahulepingu eesmärgi täitmisel. Sellele analüüsile tuginedes teeb töö autor omapoolsed ettepanekud rahulepingute eraldiseisvaks regulatsiooniks. Kitsaskohtade välja toomisel on selgitatud, miks need on just erilised rahulepingute puhul ning vajavad eraldi käsitlemist. Eraldi regulatsiooni ettepanekute puhul on selgitatud, miks on tehtud sellised ettepanekud ning toodud argumente nende ettepanekute kaitseks.

Töö autor on kasutanud erinevaid rahvusvahelise õiguse allikaid ning ajaloolisi materjale. Autor on püüdnud töös tuua mitmeid erinevaid seisukohti ning argumente, et luua objektiivne käsitus rahulepingute kitsaskohtadest ning eraldi regulatsiooni vajalikkusest.

1. Rahulepingud keskajast tänapäevani

1.1 Rahulepingu mõiste ja eesmärk

Meile esimene teadaolev rahuleping pärineb 1279. aastast e.Kr., Kadeshi rahuleping.³ Rahuleping on üheks lahenduseks sõja lõpetamiseks ja vaenulike poolte suhete parandamiseks. Rahuleping on kahe või mitme vaenuliku osapoolte vahel sõlmitud kokkulepe, mille kohaselt lõpetatakse sõjategevus ja/või alustatakse läbirääkimisi suhete parandamiseks. Rahulepingu koostamine, sõlmimine ja sellest kinnipidamine ja kinnipidamise garanteerimine on ajaga muutunud, samas rahulepingu eesmärk on jäänud samaks.

Rahulepingu eesmärk on rahu saavutamine konfliktis olevate osapoolte vahel. Rahulepingud on traditsiooniliselt lõpetanud sõjategevuse ning loonud formaalseid ja õiguslikult orienteeritud suhteid konflikti osapoolte vahel.⁴ Rahulepingu eesmärk on lahendada sõja põhjustanud konfliktid ja normaliseerida vaenulike osapoolte suhteid.⁵

Rahulepingud ei täida alati oma eesmärgi. Põhjuseid on mitmeid ning antud peatükis vaatleme, missugust rolli on mänginud muutused rahulepingute koostamisel, sõlmimisel ja sellest kinnipidamisel. Muutuste analüüsimiseks keskendume rahulepingutele alates keskajast.

1.2 Rahulepingute koostamine

Algselt ei erinenud rahulepingud eraõiguslikest lepingutest. Rahulepingutele rakendusi üldised lepinguõiguse reeglid.⁶ Rahulepingute erinevad sätted, mis olid olulised keskajal ning mis on leidnud või võiksid taas leida kasutust tänapäeva lepingutes.

Rahulepingute esimesed klauslid käsitlesid sõjategevuse tagajärgi. Paljud rahulepingud sisaldasid *amicitia* klauslit. Sellel klausli tähendus lisaks rahumeelsetele suhetele oli ka

³ ÜRO peasekretäri Ban Ki-moon avaldus Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.un.org/sg/statements/?nid=2299> (18.02.2013)

⁴ U. P. Savir, (viide 2), lk 15

⁵ S. Neff, Peace and prosperity: commercial aspects of peace. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004, lk 365

⁶ R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004, lk 17

kohustus olla soosiva suhtumisega üksteise osas, lubadus teineteist mitte kahjustada ning mitte aidata teineteise vaenlaseid.⁷ Rahulepingud sisaldasid ka restitutsiooni klausleid, mille kohaselt tagastati kinnisasjad sõjaaegsetele omanikele, samas jättes hüvitamata intressi või renti ning polnud ka õigustatud ootus et saadakse tagasi vallasasju.⁸

Mitmed rahulepingud sisaldasid ka klausleid, mille kohaselt sõjaajal kaubandusele kehtinud takistused või ekstreemsed meetmed tühistati ning taastati sõjaeelne kaubandus. Samuti oli rahulepingutes sätted sõjavangide kohta, kes üldjuhul vabastati.⁹

Sõjatagajärgede piiramist ja sõjale eelnenud olukorra taastamist käsitlevatele sätetele lisaks, sisaldasid rahulepingud klausleid, mille eesmärgiks oli rahu kestvus ja uue sõja tekkimisohu vältimine. Selleks, et ära hoida tulevikus vägivalda kasutamist, sisaldas rahuleping klauslit, mille kohaselt ei ole rahulepingut rikutud, kui lepinguosapoolle subjekt, on seda rikkunud.¹⁰

1.3 Rahulepingute sõlmimine

On tähtis aru saada, et valitsejad ei esindanud oma territooriumit, vaid tegutsesid ainult enda nimel. Ka lepinguid sõlmides, ei pidanud nad läbi rääkimisi ega allkirjastanud lepinguid kui oma valitsusala esindajad, vaid tegid seda ainult enda nimel.¹¹

Lepingud sisaldasid kahte erinevat kohustust: 1) lepingust tulenev kohustus osapooltele, kes allkirjastasid lepingu ehk valitsejad, ja 2) lubadused, mille alusel nad pidid kasutama oma autoriteeti ning tagama lepingu vastuvõtmise ka subjektide ja vasallide poolt. 14. sajandist kuni 16. sajandini oli selline protsess tavapärane.¹² Mitmetes tähtsamates rahulepingutes oli sätestatud, et valitseja laseb tähtsamatel aadlitel, prelaatidel ja linnadel lepingu ratifitseerida.¹³

Alates 15. sajandi lõpust oli rahulepingutes, mis puudutasid Prantsusmaad või Habsburge

⁷ R. Lesaffer, *Amicitia in Renaissance Peace and Alliance Treaties (1450-1530)*. *Journal of the History of International Law*, vol. 4, Issue 1, 2002, lk 80 (edaspidi: *Amicitia in Renaissance Peace and Alliance Treaties (1450-1530)*).

⁸ C. Bell, (viide 1), lk 84

⁹ C. Bell, (viide 1), lk 84

¹⁰ R. Lesaffer, (viide 6), lk 42

¹¹ R. Lesaffer, *Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law*. *Journal of the History of International Law*, vol. 2, Issue 2, 2000, lk 185 (edaspidi: *Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law*)

¹² R. Lesaffer, (viide 6), lk 19

¹³ T. Meron, *Authority to Make Treaties in the Late Middle Ages*. *American Journal of International Law*, vol. 89, Issue 1, 1995, lk 7

sätetatud, et rahuleping registreeritakse kõrgeimas kohtus ja riigikassa ning territooriumid seotakse lepinguga. 16. sajandi lõpuks kadus rahulepingutest ära nõue aadlikel, vaimulikel ja linnadel eraldi ratifitseerida rahulepingut.¹⁴

Alates hiliskeskajast oli kujunenud kaks erinevat läbirääkimise ja allkirjastamise viisi. Saksa õpetlane Walter Heinemeyer eristas *unmittelbare Vertragsschliessungsverfahren* (vahtetu lepingu läbirääkimiste lõpetamise meetod) ja *zusammengesetzte Vertragsschliessungsverfahren* (liitlepingute läbirääkimiste lõpetamise meetod). *Unmittelbare Vertragsschliessungsverfahren* puhul vahetasid valitsejad identsed dokumendid, kus eelnevalt saadikud pidasid teksti osas läbirääkimisi. Valitsejad allkirjastasid dokumendid ning väljendasid nendes otsest nõusolekut läbiräägitud teksti osas. Seda meetodit kasutati enamjaolt keskajal, kuid alates 15. sajandist hakkas see kaduma. Alates 18. sajandist oli see meetod täiesti kadunud ning kasutati *Zusammengesetzte Vertragsschliessungsverfahren*, mis muutus standardseks meetodiks alates 1500. aastast. Selle meetodi puhul oli keskne esindajate roll. Meetod koosnes kolmest erinevast faasist: valitsejad volitavad esindajaid, esindajate läbiräägitud lepingu tekstiga nõustumine ja valitsejate poolt teksti ratifitseerimine. Kõikide nende faaside kohta koostati dokumendid ning osapooled vahetasid need.¹⁵

Vande andmine oli üheks tähtsamaks tegevuseks ratifitseerimisel. Valitsejad kinnitasid oma nõusolekut rahulepingu teksti osas allkirjastatud dokumente vahetades.¹⁶ Kanooniline õigus rakendus koheselt, kui leping oli kinnitatud vandega. Vande murdmine oli patt ja sellega tegeles Kirik. Valevande andmist karistati kogudusest välja heitmisega jne. Kui 17. sajandini kinnitati lepingud endiselt vandega isegi kui tegemist oli erinevate kristlike kirikutega.¹⁷

1.4 Rahulepingutest kinnipidamine

Alates 15. sajandist muutus tavapäraseks lepingutesse kaasata kolmandaid osapooli, kelleks olid sõlmitavad lepingu algsete osapoolte liitlaseid.¹⁸ Kaasamine kinnitas osaliste juriidilist suhet ehk *amicitia*. See põhineb tahtel hoida rahumeelseid suhteid. Vara uusajal tähendas *amicita* lisaks ka keeldumist teineteise vaenlaste abistamisest.¹⁹

¹⁴ R. Lesaffer, (viide 6), lk 20

¹⁵ R. Lesaffer, *Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law*, (viide 11), lk 192

¹⁶ T. Meron, (viide 13), lk 7

¹⁷ R. Lesaffer, *Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law*, (viide 11), lk 192

¹⁸ R. Lesaffer, (viide 6), lk 35

¹⁹ R. Lesaffer, *Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law*, (viide 11), lk 184

Keskajal mängis kirik kesket rolli otsustades sõdade pidamise ja rahu tagamise üle. Selle põhjustas „õiglase sõja“ doktriini kasutusele võtmine ja selle arendamine kristlike filosoofide poolt. Vastavalt doktriinile pidi õiglasel sõjal olema õiglane põhjus ja eesmärk. Õiglaseks põhjuseks peeti enesekaitset, kättemaksu tekitatud kahju eest ja jumalikku tahet.²⁰ Seega suuremalt jaolt sõdade pidamise ja selle õiguse üle Euroopas otsustas kirik. Kuni 1540. aastani oli kirjas rahulepingutes, et lepingu osapooled kuuluvad kiriku jurisdiktsiooni alla, täpsemalt Paavsti ja paavsti kohtute alla.²¹ Kirik tagas rahu osapoolte vahel sõlmitavate rahulepingute kaudu, mis olid pühalikud kokkulepped riikide või nende valitsejate vahel ja need sõlmiti lepingu osapoolte deklaratsioonide²² ja pühalike kinnituste läbi, mida nimetati kahepoolseteks töötusteks²³. Rahulepingutest kinnipidamine ja seeläbi rahu tagamine oli otseses seoses pühalike töötuste andmisega.

Kirjalik ratifikatsioon ja vande andmine olid 16. sajandi alguses kaks eraldiseisvat akti. Näiteks Crepy rahuleping ratifitseeriti allkirjastatud suletud dokumentide vahetamisega ning muutus seeläbi siduvaks *ius gentium* alusel, samal ajal kui vande andmine lisas isikliku kohustuse lepingu ees ning muutis osapooled kiriku jurisdiktsiooni alla kuuluvaks. Kuni 17. sajandini kinnitati kõik tähtsamad lepingud vandega.²⁴

16. sajandi esimesel poolel näeme, kuidas hakkab vana Euroopa õiguskord lagunema. Kanooniline õigus, mis oli sajandeid valitsenud tähtsamate valitsejate ja kristlike vabariikide suhteid, kaotas oma tähtsuse, kui universaalselt rakendatav õigusena.²⁵ Kirik hakkas pärast reformatsiooni kaotama oma positsiooni rahvusvahelises õiguses ja rahulepingute tagamises. Kui universaalselt aktsepteeritud kanooniline õiguskord oli lõppenud, olid Euroopa valitsejad sunnitud lähtuvalt oma ressurssidest ja sõlmitud lepingutest korraldama õiguslikke suhteid omavahel.²⁶ Valitsejad hakkasid vanduma iseenda au nimel, andes nii lisa garantiid lepingule, tulenevalt rüütli aukoodeksist.²⁷ Valitsejad andsid oma varad pandiks, et tagada lepingust kinni pidamine. Selliselt lepingu tagamine mõjutas tegelikkuses vaid vähesel määral sellest

²⁰ J. Dugard, International Terrorism and the Just War. Stanford Journal of International Studies 1977(12), lk 21

²¹ R. Lesaffer, Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law, (viide 11), lk 183

²² K.-H. Ziegler, The influence of medieval Roman law on peace treaties. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004, lk 148

²³ A. Z. Hertz, Medieval Treaty Obligation. Connecticut Journal of International Law, vol. 6, Issue 2, 1991, lk 431-432

²⁴ K.-H. Ziegler, (viide 22), lk 149

²⁵ R. Lesaffer Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law, (viide 11), lk 195

²⁶ C. Bell, (viide 1), lk 86

²⁷ R. Lesaffer, Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law, (viide 11), lk 193

kinni pidamist, kuid andis kannataja poolele õiguse alustada sõda rikkumise korral.²⁸ Teise võimalusena lepingust kinni pidamise tagamiseks kasutati sõjavangide üleandmist või vahetamist.²⁹

Vestfaali rahu 1648. aastal tõi endaga kaasa mitmeid muudatusi, mille hulgas oli ka loobumine õiglase sõja mõistest.³⁰ Näiteks muutusid riigid rahvusvahelise õiguse ainusubjektideks omades lõpliku ja absoluutset võimu oma suveräänsel territooriumil.³¹ Samuti muutusid lepingu garanteerimismeetodid. Vestfaali rahuga kadus ära sõjavangide kasutamine ja vannete andmine garantiina. Riikide vahelised suhted muutusid ebaisikuliseks ja ratsionaalseks, sellest tulenevalt garanteeriti lepingu tingimuste kohaldamist mitte läbi inimeste vaid poliitilise sunni.³²

Esimesest Pariisi rahulepingust 1814. aastal kuni 1919.-20. aasta rahulepinguteni toimusid taas muudatused rahu tagamises. Rahulepingutest kadusid ära vastastikused garantiid rahu tagamiseks. Kasutusele tuli hoopis ühepoolne garantii – okupeeriti osaliselt sõja kaotanud poole territoorium ning nõuti reparaatsioonide maksmist, sellega tagati rahulepingust kinni pidamine.³³

Teise maailmasõja järgsel perioodil, mil asutati ÜRO ning levima hakkasid inimõiguste lepingud, muutus rahuleping. Pärast teist maailmasõda muutus rahuleping riikide vaheliseks lepinguks ning sellest tulenevalt allkirjastati rahuleping riikide vaheliste konfliktide lõppedes.³⁴ Vastavalt ÜRO põhikirjale on liikmesriikidel kohustus lahendada oma rahvusvahelised tülid rahulike vahenditega, mis ei ohustaks rahvusvahelist julgeolekut ja rahu³⁵ ning keelati sõjalise jõu kasutamine ja sellega ähvardamine³⁶. 1969. aastal jõustus Rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioon, mis reguleerib lepingute sõlmimist, järgimist, lõpetamist jne.

²⁸ R. Lesaffer (viide 6) lk 27

²⁹ R. Lesaffer, *Amicitia in Renaissance Peace and Alliance Treaties (1450-1530)*, (viide 7), lk 92

³⁰ J. Dugard (viide 20) lk 22

³¹ E. A. Engle, *Transformation of the International Legal System: The post-Westphalian Legal Order*. QRL vol 23 2004-2005, lk 25

³² H. Duchhardt, *Peace treaties from Westphalia to the Revolutionary Era*. R. Lesaffer, *Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One*. West Nyack: Cambridge University Press, 2004, lk (viide 2) lk 49

³³ H. Steiger, *Peace treaties from Paris to Versailles*. R. Lesaffer, *Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One*. West Nyack: Cambridge University Press, 2004, lk (viide 2) lk 91

³⁴ C. Bell, (viide 1), lk 94

³⁵ ÜRO põhikiri artikkel 2 lõige 3

³⁶ ÜRO põhikiri artikkel 2 lõige 4

Järgnevates peatükkides analüüsime kahte kaasaja rahulepingut, milleks on Simla rahuleping, sõlmitud India ja Pakistani vahel ning Jeddah rahuleping, sõlmitud Saudi Araabia ja Jeemeni vahel.

2. Rahvusvahelised konfliktid

Selles peatükis analüüsitakse kahte rahvusvahelist konflikti, India-Pakistani ja Saudi Araabia-Jeemeni. Mõlemad konfliktid on pikaajalise kestvusega ja seotud piirivaidlusega. Lisaks sellele, et konfliktid on olnud pikaajalised ning ühe neist puhul siiani lõpliku lahenduseta, on neid üritatud lõpetada rahulepingutega. Nende konfliktide rahulepingud on mõlemad erilised oma olemuselt. Sellest tulenevalt on analüüsitud just neid kahte konflikti. Konfliktide sündmuste ajalooline käsitlus annab ülevaate püüetest leida lahendusi ning nende püüete ebaõnnestumistest. Rahulepingule eelnevaid suhteid konfliktiosapoolte vahel aitab paremini mõista rahulepinguid ning nende iseärasusi.

2.1 India-Pakistani ehk Kashmiri konflikt

India ja Pakistani piirivaidlus sai alguse 1947. aastal, kui Suurbritannia eraldas oma võimu alt Briti India.³⁷ Briti India jagunes kaheks suuremaks tulevaseks riigiks: Indiaks ja Pakistaniks. Suurbritannia andis Briti Indias olevatele kuninglikele osariikidele sh Jammu ja Kašmiirile, võimaluse, kas ühineda India või Pakistaniga või kuulutada ennast iseseisvaks.³⁸ India-Pakistani piirivaidluse peamiseks põhjuseks sai just Jammu ja Kašmiiri osariik

1947. aastal koostatud Partitsiooni plaan, mille alusel jäeti moslemi enamusega provintsid Pakistanile ja hindu enamusega provintsid Indiale. Kuna Jammu ja Kašmiiri osariik oli ühenduses Indiaga, oli järgmiseks tähtsaks punktiks, kelle valitsusalasse jäävad olemasolevad ühendusteed Jammu ja Kašmiiri osariigiga. Vastavalt Partitsiooni plaanile pidi kaks peamist ühendusteed jääma Pakistanile. Paraku tehti aga teistsugune otsus, mis jäi lõplikuks ning India sai kõik peamised ühendusteed enda valitsusalasse.³⁹ See otsus tekitas pahameelt nii Pakistani võimudes kui ka rahvas.

1947. aastal tungisid Pakistani Loode-Piiriprovinci hõimlased Jammu ja Kašmiiri osariiki, millest sai alguse esimene India-Pakistani sõda. Sissetungi põhjuseks toodi väidetavad agressioonikatsed Jammu ja Kashmiri osariigis elavate moslemite vastu.⁴⁰

³⁷ S. A. Wolpert, *India and Pakistan : Continued Conflict or Cooperation?* Berkeley: University of California Press, 2010, lk 7

³⁸ H. Wenning, *Kashmir: a regional conflict with global impact..* New Zealand Journal of Public and International Law 1, 2003, lk 198

³⁹ V. Schofield, *Kashmir in Conflict : India, Pakistan and the Unending War* (3. trükk) London: I.B.Tauris, 2010, lk 33

⁴⁰ V. Schofield, (viide 39), lk 40-41

Jammu ja Kashmiri osariigi valitseja Hari Singh oli nurka surutud, relvastatud hõimlased olid piiranud mitu linna ning liikusid Srinagari, Kashmiri pealinna poole ja tal ei jäänud muud võimalust kui paluda relvastatud abi Indialt. India nõustus abistama ainult järgmistel tingimustel: esiteks pidi valitseja kuulutama oma osariigi ühinemist Indiaga ja teiseks see ühinemine pidi olema ajutine ja eelnema rahva hääletusele. 26. oktoobril 1947 edastas Hari Singh ühinemise avalduse Indiaga.⁴¹ Esimese sõja India ja Pakistani vahel lõpetas ÜRO Julgeolekunõukogu sekkumine India palvel.⁴² Nimelt edastas India ÜRO Julgeolekunõukogu presidendile kirja viidates ÜRO harta artikkel 35-le, mille kohaselt võib organisatsiooni iga liige Julgeolekunõukogule või Peaassambleele teatavaks teha iga tüli või olukorra, mille jätkumine võib ohustada rahvusvahelist rahu ja julgeolekut.⁴³ ÜRO Julgeolekunõukogu võttis vastu resolutsiooni⁴⁴, pärast seda kui Julgeolekunõukogu president oli olnud ühenduses mõlema riigi esindajatega, milles kutsus üles pooli hoiduma tegevustest, mis võiksid olukorda halvendada. Järgmise resolutsiooniga⁴⁵, mille ÜRO Julgeolekunõukogu vastu võttis, loodi ÜRO India ja Pakistani komisjon (UNCIP- United Nations Commission for India and Pakistan, tänapäeval tuntud kui UNMOGIP- United Nations Military Observer Group in India and Pakistan), mille ülesandeks sai uurida ja vahendada tüli lahendamist.

Esimese India-Pakistani sõja lõpetas ÜRO India ja Pakistani komisjoni (UNCIP) poolt vastuvõetud resolutsioon⁴⁶, mille kohaselt sõlmiti India ja Pakistani samaaegselt vahel relvarahu ja vaherahu, lisaks väljendasid mõlema riigi valitsused oma nõusolekut, et Jammu ja Kashmiiri osariigi tuleviku üle otsustatakse rahvahääletusel. Märkusena tuleb lisada, et tänaseni pole leidnud aset rahvahääletus Jammu ja Kašmiiri osariigis.

Esimese sõja ajal kokkulepitud relvarahu piir (hiljem kontrollpiir) ei suutnud ära hoida uusi

⁴¹ H. Wenning (viide 38) lk 199

⁴² S. A. Wolpert (viide 37) lk 24

⁴³ S/628 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) dokument nr 628)

Arvutivõrgus kättesaadav:

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL4/706/28/PDF/NL470628.pdf?OpenElement> (25.03.2013)

⁴⁴ S/RES/38 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 38, vastuvõetud 1948.aastal)

Arvutivõrgus kättesaadav:

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/38\(1948\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/38(1948)) (25.03.2013)

⁴⁵ S/RES/39 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 39, vastuvõetud 1948.aastal)

Arvutivõrgus kättesaadav:

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/39\(1948\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/39(1948)) (25.03.2013)

⁴⁶ S/1100 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) dokument nr 1100)

Arvutivõrgus kättesaadav:

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/DER/NL4/811/00/PDF/NL481100.pdf?OpenElement> (25.03.2013)

relvastatud kokkupõrkeid.⁴⁷ 1965. aastal leidis aset relvastatud kokkupõrge, mille lõpus Pakistani väed kuulutasid ennast võitjateks. Sellele relvastatud kokkupõrkele järgnes relvarahu, mida vahendasid Briti erivolinikud.⁴⁸ Sõlmitud relvarahu ei kestnud kaua ning ÜRO vaatlejad raporteerisid Pakistani poolt tulistamisest raskekahurväega üle relvarahupiiri ja hiljem suure mahulist infiltreerumist. Selline teguviis ei olnud vastuvõetav Indiale, mistõttu antud sündmusest alates olid riigid omavahel uuesti sõjajalal.⁴⁹ Vägede hukkumise vältimiseks võttis Pakistani president ühendust Ameerika presidendi Lyndon Johnsoniga ja palus tal organiseerida kohene relvarahu Indiaga.⁵⁰ Uuesti oli ÜRO kaasatud relvarahu sõlmimisse Pakistani ja India vahel. ÜRO Julgeolekunõukogu väljastas karmi sõnastusega resolutsiooni⁵¹ ja esmakordselt oma ajaloos, „nõudis“ relvarahu jõustumist kahe päeva jooksul. Relvarahu jõustus 23. septembri keskpäevaks.⁵²

Jaanuaris 1966. aastal kohtusid India ja Pakistani delegatsioonid Taškendis, kus Nõukogude Liidu peaminister Aleksei Kosõgin oli neile mitteametlikuks vahendajaks. Mõlema riigi esindajad nõustusid avaldusega, milles nad kinnitasid oma pühendumust lahendada tulevikus erimeelsusi rahumeelselt. Lisaks lepiti kokku, et mõlema riigi väed pöörduvad tagasi 1965. aasta sõja eelsetele positsioonidele.⁵³ Taškendi kokkulepe, mis sõlmiti 1966. aastal peatas sõjategevuse ja taastas *status quo ante*.⁵⁴ Kokkulepe ei pakkunud piirivaidlusele jäädavat lahendust.

1971. aastal peeti Pakistanis valimised Ida- ja Lääne-Pakistanis. Valimistulemused tekitasid konflikti, mille tulemusena hakkas Lääne-Pakistan nõudma iseseisvat bengalite riiki Bangladeshi.⁵⁵ Pakistani sõjaväe karm repressioon eraldunute liikumise vastu sundis Indiat reageerima ja sekkuma Pakistani siseasjadesse, alguse sai kolmas India-Pakistani sõda. Kolmanda sõja tulemusena lagunes Pakistan ja Ida-Pakistani ning asemel tekkis uus riik Bangladesh.⁵⁶

⁴⁷ S. A. Wolpert (viide 37) lk 32

⁴⁸ V. Schofield, (viide 39), lk 107

⁴⁹ S. A. Wolpert, (viide 37), lk 33

⁵⁰ S. A. Wolpert, (viide 37), lk 33

⁵¹ S/RES/211 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 211, vastuvõetud 1965.aastal) Arvutivõrgus kättesaadav:

[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/211\(1965\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/211(1965)) (25.03.2013)

⁵² V. Schofield, (viide 39), lk 110-111

⁵³ V. Schofield, (viide 39), lk 112

⁵⁴ H. Wenning, (viide 38), lk 200

⁵⁵ V. Schofield, (viide 39), lk 117

⁵⁶ H. Wenning, (viide 38), lk 200

1972. aasta juuni kuu lõpus kohtusid India ja Pakistani esindajad Simlas. Seal sõlmiti kahe riigi vahel rahuleping. Simla kokkulepe käsitles üldjoontes kahe riigi vahelise rahu taastamist ja kaudselt Kašmiiri konflikti.⁵⁷

Kašmiiri ülestõus, mis leidis aset 1989.-1990. aastatel, muutis Kašmiiri konflikti mõõtmeid. Algselt oli ülestõus kohalik noorte põrandaalune liikumine, kes kutsusid endid Jammu ja Kašmiiri Vabastusrindeks, hiljem muutus see massiliseks iseseisvuse (*azadi*) liikumiseks. Suuremaid mõõtmeid omandades jagunes liikumine kaheks, ühed nõudsid Kašmiiri vabastamist ja iseseisvumist, teised aga Pakistaniga ühinemist. Ülestõusu muutsid džhaadiks väikesed hästi treenitud relvastatud rühmitused, kelleks olid enamasti mitte kašmiirilased.⁵⁸

Pakistan pakkus sellele liikumisele omalt poolt "moraalset ja diplomaatilist" toetust ning nõudis, et antud olukord leiaks lahenduse läbi ÜRO poolt organiseeritud referendumi. India valitsus jäi väite juurde, mille kohaselt Pakistan toetas relvastatud separatistide ülestõusu treeningutega ning relvadega varustamisega. India kutsus üles Pakistani lõpetama "piiriülest terrorismi".⁵⁹

Kargili konflikt oli esimene suurem kokkupõrge India ja Pakistani vägede vahel, pärast Simla kokkuleppe sõlmimist. Mõlemad riigid on seisukohal, et antud konflikt oli esimene tõsine kokkuleppe rikkumine.

1999. aasta veebruaris kolm kuud pärast Lahore tippkohtumist, toimusid India ja Pakistani vägede vahel taas relvastatud kokkupõrked kontrollpiiril Kargil-Dras regioonis, Jammu ja Kashmiri osariigis. Tegemist oli väikese sõjaga, mis tõi endaga kaasa suured kaotused ning globaalse huvi, mis tulenes hirmust, et sõda võib laieneda kas ülejäänud Kašmiiri ja üle rahvusvahelise piiri, või et see eskaleerub ja lõpeb tuumasõjaga.⁶⁰ Lahing kestis USA sekkumiseni konflikti ning nad vahendasid relvarahu, mille kohaselt taganesid Pakistani väed lahingule eelnenud aladele. Selle relvarahuga hoiti konflikti eskaleerumise võimalus tuumasõjaks.⁶¹

⁵⁷ V. Schofield, (viide 39), lk 117

⁵⁸ N. C. Behera, *Demystifying Kashmir*, Washington: Brookings Institution Press, 2006, lk 145

⁵⁹ India-Pakistan ajakava. Arvutivõrgus kättesaadav: http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1989.stm (25.03.2013)

⁶⁰ P.R. Chari, P.I. Cheema, S.P. Cohen, *Four Crises and a Peace Process : American Engagement in South Asia*. Washington: Brookings Institution Press, 2007. lk 118

⁶¹ S. A. Wolpert (viide 37) lk 73-74

2.2 Saudi Araabia-Jeemeni konflikt

Õiguslikust vaatevinklist sai Saudi Araabia ja Jeemeni piirikonflikt alguse nn 1926. aasta Mecca rahulepingust. Selle lepingu alusel anti vastloodud Saudi Araabia valdusesse Idrise emiraadi territoorium, mida Jeemen pidas enda valduseks.⁶² 1926. aasta lepingu lahendus Saudi Araabia ja Jeemeni territoriaalvaidlusele intensiivistus aja jooksul ning tipnes vastastikuste süüdistustega piiri rikkumistes.⁶³

1931. aastal allkirjastasid Saudi Araabia ja Jeemen Aru lepingu, sellega üritati leida rahumeelne lahendus eskaleeruvale piirivaidlusele.⁶⁴ Jeemen ei nõustunud kõigi rahulepingu punktidega. Vaidlus ei leidnud lahendust ning muutus kahe riigi vaheliseks sõjaks. Saudi-Jeemeni sõda oli lühike ja lõppes Jeemeni kaotusega. Jeemen oli sunnitud nõustuma Saudi Araabia nõudmistega, mis hiljem olid Taifi lepingus⁶⁵ klauslid. See oli esimene Saudi-Jeemeni leping, mis oli koostatud vastavalt kaasaja Lääne õiguse mõistele. Rahuleping sisaldas lisaks rahu loomisele ja piirivaidluse lahendamisele ka punkte, mis käsitlesid poliitilisi, sõjalisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi küsimusi.⁶⁶ Taifi rahuleping lõpetas ametlikult sõjaseisukorra kahe riigi vahel, luues püsiva rahu, tagas osapoolteks olevate riikide tunnustuse ja lahenduse piirivaidlusele. Lisaks sellele tagas rahuleping tuleviku vaidluste rahumeelse lahendamise arbitraaži vahendusel. Samuti sisaldas leping järgmiseid punkte nagu kahepoolne vägede taandamine, sõjavangide kodumaale naasmine, poliitiliste dissidentide väljaandmine, üksteise sisepoliitikasse mitte sekkumine, neutraalsus välisagressiooni puhul ühe osapoole vastu ja regulatsiooni, mis puudutas mõlema riigi kodanike piiriületamisi.⁶⁷

Jeemeni monarhia ei varjanud kunagi oma rahulolematust Taifi rahulepingus oleva piirivaidluse lahenduse osas, kuna oldi seisukohal, et see lahendus oli neile peale sunnitud.⁶⁸ Sellegipoolest säilisid Saudi Araabia ja Jeemeni suhted rahumeelsed kuni 1962. aasta

⁶² A. H. Al-Enazy, "The International Boundary Treaty" (Treaty of Jeddah) Concluded between the Kingdom of Saudi Arabia and the Yemeni Republic on June 12, 2000. The American Journal of International Law, vol. 96, No. 1., 2002, lk 161 (edaspidi "The International Boundary Treaty")

⁶³ A. H. Al-Enazy, The long road from Taif to Jeddah: Resolution of a Saudi-Yemeni Boundary Dispute. Abu Dhabi: The Emirates Center for Strategic Studies and Research, 2005, lk 8

⁶⁴ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 10

⁶⁵ Treaty of Taif 1934 inglise keelne tekst (edaspidi Taifi rahuleping)

Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/pol/int1.htm> (25.03.2013)

⁶⁶ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 11

⁶⁷ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 12

⁶⁸ A. H. Cordesman, Saudi Arabia enters the twenty-first century: The political, foreign policy, economic, and energy dimensions. Westport: Praeger Publishers, 2003, lk 64

revolutsioonini Jeemenis. Revolutsioon muutus kodusõjaks, mille üheks osapooleks olid rojalistid, keda toetas Saudi Araabia ja teiseks osapooleks vabariikluse pooldajad ning neid toetas Egiptus. 1965. aastal keset kodusõda, tegi uus Jeemeni valitsus avalduse, milles alusel taheti lõpetada Taifi rahuleping ühepoolset, kuna see oli ebavõrdne rahuleping, mis muuhulgas oli jõuga peale sunnitud Jeemenile ning sellest tulenevalt on tühine.⁶⁹ See avaldus oli üheks näiteks Jeemeni üldisele seisukohale, mis puudutas Saudi Araabia ja Jeemeni suhteid ja piirivaidlust, kuni Jeddah rahulepingu sõlmimiseni.

Pärast Jeemeni kodusõja lõppu 1970. aastal tunnustas Saudi Araabia uut valitsust. Kaks riiki pidasid esmakordselt kahepoolseid läbirääkimisi 1973. aastal, sellel aastal pidi Taifi rahulepingu esimene pikendamine aeguma. Jeemen keeldus allkirjastamas uut Taifi lepingu pikendust. Pärast läbirääkimisi välja antud teadaandes oli paragrahv, mille alusel tunnustati Taifi lepingu kehtivust ning selles olevat piirivaidluse lahendust. Saudi Araabia oli rahul antud teadaandega. Jeemeni valitsus distantseeris ennast teadaande sisust.⁷⁰

Alates Briti kolooniast iseseisvumisest 1968. aastal, kuni Põhja-Jeemeniga ühinemiseni 1990. aastal, ei pidanud Rahva Demokraatlik Vabariik (Lõuna-Jeemen) Saudi Araabiaga tõsiseid läbirääkimisi piiri osas.⁷¹ Läbirääkimistest olenemata toimusid 1970-1980ndatel aastatel Saudi-Araabia ja Jeemeni vahel relvastatud kokkupõrked, peamiseks põhjuseks oli piirialal leitud naftavarud.⁷² 1980-ndate lõpus leidis Lõuna-Jeemenis aset verine kodussõda, mille tulemusena oli riik nii vaesunud, et teda sunniti ühinema Põhja-Jeemeniga 1990. aastal.⁷³

Pärast teadaannet Jeemeni Vabariigist 22. mail, 1990. aastal, andis uus ühine valitsus välja ametliku teadaande, mille kohaselt piirivaidlustele lahenduse leidmine saab nende prioriteediks. Kõikidest vaidlustest oli alaline piirivaidlus Saudi Araabiaga keerulisim.⁷⁴ Põhja- ja Lõuna-Jeemeni poliitiline ühendamise 1990. aastal ja Teise Golfi sõjast ning sellele järgnevast Iraagi sissetungist Kuveiti tekkinud regionaalsed pinged, tõstsid päevakorda Saudi-Jeemeni piirivaidluse.⁷⁵

Pärast mitmeid ametlikke avaldusi seoses Taifi lepinguga, leidsid mõlemad riigid, et

⁶⁹ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk lk 21

⁷⁰ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk lk 22

⁷¹ N. Brehony, *The Story of a Failed State in South Arabia*. London: I.B.Tauris, 2011, lk 3-13

⁷² A. H. Cordesman, (viide 64), lk 65

⁷³ A. H. Cordesman, (viide 68), lk 65

⁷⁴ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk lk 25

⁷⁵ A. H. Al-Enazy, "The International Boundary Treaty", (viide 62), lk 162

probleemi eskaleerumise vältimiseks tuleb pidada läbirääkimisi. Mõlemad riigid väljendasid soovi lahendada piirivaidlus rahumeelselt.⁷⁶ Esimesed ametlikud läbirääkimised pärast 1990. aastat leidsid aset 1992. aastal Genfis. Pärast mitmeid kohtumisi ning läbirääkimise katseid, mis ei viinud kuhugi, tekkis kahe riigi vahel 1994. aasta lõpus uus võimalik sõjalukord. Araabia ja Ameerika vahendusest tulenevalt pidasid mõlemad riigid püha Meka linnas taaskord läbirääkimisi ning allkirjastasid memorandum⁷⁷ Memorandum of Understanding (MOU).⁷⁸ Memorandumis lepitati kokku, et luuakse ühine „ekspertide komitee“, kelle ülesandeks saab vaidluse lahendamiseks kahepoolsete läbirääkimiste jaoks raamistiku välja töötamine.⁷⁹

1997. aastaks mõistsid Saudi Araabia ja Jeemeni ametnikud, et piiriga seonduvad küsimused olid liiga keerulised ühisele ekspertide komiteele lahendamiseks, kellel oli piiratud võim läbirääkimiste pidamiseks. Jõuti arusaamisele, et lahenduse saavutamiseks on tarvis kõrgemal tasemel läbirääkimisi ja otsuseid.⁸⁰

1997. aastal pidasid Jeemeni ja Saudi delegatsioonid eesotsas presidendiga Saleh ja printsiga Sultan salajasi läbirääkimisi Como järve ääres.⁸¹ Osapooled jõudsid kokkuleppele esialge lepingu osas, mille pakkus välja Jeemen ning millega nõustus Saudi Araabia. Kokkuleppele jõudmine oli suureks läbimurdeks pikale veninud piiriläbirääkimistes.⁸² Kuigi mõlemad riigid tunnustasid kokkulepet, tegi ainult Jeemen samme kokkuleppe peamiste artiklite avaldamiseks.⁸³ Siis kui tundus, et Como leping on lõpuks lahendanud pikaajalise Saudi-Jeemeni piirikonflikti, tekkis tõsine vaidlus Taifi rahulepingus sätestatud piiri asukoha üle.⁸⁴ Vastavalt president Salehi avaldusele, oli Jeemeni valitsus muutnud Como lepingu vastuvõtmise tinglikuks, kuna Saudi Araabia ei nõustunud Jeemeni seisukohaga, mis puudutas 1934. aastal määratud riigipiiri.⁸⁵ Vaidlus kulmineerus taaskord relvastatud kokkupõrgetega

⁷⁶ R. Schofield, *Arabian Boundary Disputes: Saudi Arabia-Yemen 1913-1992* vol. 20. London: Archive Editions, 1993, lk 248

⁷⁷ B. Whitaker, *Crisis over the border*, Middle East International, 1995

Artikkel arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/artic/mei10.htm> (18.02.2013)

⁷⁸ Memorandum of Understanding inglise keelne tekst (edaspidi MOU)

Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/pol/mou.htm> (18.02.2013)

⁷⁹ MOU, artiklid 2-6

⁸⁰ J. D. Anthony, *Saudi Arabian-Yemeni Relations: Implications for U.S. policy*. Middle East Policy, vol 7, nr 3 lk 96

⁸¹ B. Whitaker, *Border deal nearer*, Middle East International, 1997

Artikkel arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/artic/mei27.htm> (18.02.2013)

⁸² A. H. Al-Enazy, (viide 63) lk 35

⁸³ B. Whitaker, (viide 81)

⁸⁴ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 37

⁸⁵ A. H. Al-Enazy, "The International Boundary Treaty", (viide 62), lk 164

1997. aastal ja 1998. aastal.⁸⁶

Selleks, et hajutada tekkinud pingeid, pidasid Jeemen ja Saudi Araabia uuesti läbirääkimisi Jeemeni pealinnas Sanas 1998. aastal. Läbirääkimiste lõppedes allkirjastati Sana Protokoll. Protokolliga kinnitati taaskord Taifi lepingu ja 1995. aastal sõlmitud memorandumi kehtivust ja mõlema riigi pühendumist dokumentide kehtivuse tagamisele.⁸⁷ Paraku ei suudetud sellegipoolest leida püsivat lahendust piirivaidlusele. Läbirääkimised venisid ning kumbki osapool ei olnud nõus kompromissile minema.

2000. aasta veebruaris külastas mõlemaid riike Ameerika Ühendriikide riigisekretäri assistent Lähis-Ida suhete alal, Edward Walker, kes oli seisukohal, et selle piirivaidluse lahendamine on vajalik piirkonnas rahu ja stabiilsuse säilitamiseks.⁸⁸ Jeemen oli seisukohal, et Ameerika Ühendriikide vahendus oli otsustavaks Saudi-Jeemeni piirivaidluse lõplikuks lahendamiseks. Pärast emissari visiiti Saudi Araabia *de facto* valitseja, kroonprints Abdullah'i juurde, külastas viimane esmakordselt Jeemenit võttes osa Jeemeni ühendamise 10. aastapäevast. Külaskäik lõppes intensiivsete läbirääkimistega, seekord Ameerika Ühendriikide vahendusel ja toetusel.⁸⁹

12. juunil 2000. aastal sõlmisid Saudi Araabia ja Jeemen Jeddah rahulepingu, mis sisaldas endas nii Taifi lepingus piiritletud riigipiiri, kui ka piire, mis siiani ei olnud paika pandud, sh merepiir.⁹⁰

⁸⁶ A. H. Cordesman, (viide 68), lk 66

⁸⁷ J. D. Anthony, Saudi (viide 80), lk 96

⁸⁸ A. H. Al-Enazy, "The International Boundary Treaty", (viide 62), lk 164

⁸⁹ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 41

⁹⁰ A. H. Cordesman, (viide 68), lk 67

3. Rahulepingud

Antud peatükis analüüsitakse eelnevas peatükis käsitletud konfliktide rahulepinguid, India ja Pakistani vahel sõlmitud Simla rahulepingut ja Saudi Araabia ja Jeemeni vahel sõlmitud Jeddah rahulepingut.

3.1 Simla rahuleping

Pärast Bangladeshhi konflikti muutusid India-Pakistani suhted palju stabiilsemaks. 1972. aastal sõlmitud Simla kokkulepe alusel taastati kahe riigi diplomaatilised suhted ja lepiti kokku, et tulevikus lahendatakse vaidlused kahepoolset ja austatakse kontrollpiiri (endine relvarahupiir), millest oli saanud *de facto* rahvusvaheline piir. Indialased olid rahul selle kokkuleppega, kuna lähtuvalt sellest ei saa Pakistan Kashmiri vaidlusesse segada kolmandaid osapooli nagu näiteks ÜRO-d. Pakistaanlased nägid jätkuvalt Kashmiri jagunemist, kui ebaseaduslikku tegu ning ei olnud ida-Pakistani kaotusega rahul. Sellegipoolest ei olnud nad täiesti rahulolematud, sest nad tõlgendasid Simla kokkulepet teisiti. Nad olid arvamusel, et olenemata bilateraalsusele, ei keelanud kokkulepe neil Kashmiri vaidluse esitamist kolmandatele osapooltele nagu ÜRO. Vastavalt pakistaanlaste arusaamale ei olnud Kashmiri küsimus lõpliku lahendust leidnud ja kokkuleppe kohaselt pidid India ja Pakistan tulevikus taas arutama seda.⁹¹

Eelnevale tuginedes näeme, et Simla kokkulepe kaheks peamiseks komistuskiviks oli lepingu punktide erinev tõlgendamine ja tegeliku konfliktide põhjuse lahendamata jätmine. Eelmisest peatükist tulenevalt võime väita, et Simla kokkulepet rikuti. Edasi analüüsime täpsemalt Simla kokkulepet, et leida veel põhjusi ja põhjendusi, miks antud kokkulepe ei täitnud oma eesmärki ning mis oli selle takistusteks.

Simla kokkuleppe artikkel 1 (2) kohaselt on „riigid otsustanud lahendada oma erimeelsused rahumeelseid kahepoolseid läbirääkimisi pidades või muid rahumeelseid vahendeid kasutades, milles nad kokku lepivad“.⁹² Sellest punktist tulenevalt ei saa Pakistan kaasata kolmandaid osapooli, et lahendada India ja Pakistani vahelisi erimeelsusi. Tulenevalt sellest rangest bilateraalsuse nõudest, nähakse Simla kokkulepet kui arengu takistust. Ajalooliselt on see

⁹¹ S. Ganguly, *Contemporary Asia in the World : India, Pakistan, and the Bomb : Debating Nuclear Stability in South Asia*. New York: Columbia University Press, 2010. lk 15-16

⁹² Simla Agreement on Bilateral Relations. *Treaties and Agreements: India-Pakistan*. International Legal Materials, vol.11, 1972 (edaspidi Simla kokkulepe)

hinnang osutunud tõseks, kuna kokkulepe annab kummalegi riigile veto õiguse.⁹³

Kokkuleppe artikkel 1 (2)⁹⁴, mis sätestab „kuni kahe riigi vaheliste mistahes probleemide lõpliku lahendamiseni, ei tohi kumbki pool ühepoolset muuta olukorda“ keelab ühepoolsed *status quo* muudatused. Simla kokkuleppega muudeti 1949. aastal moodustatud relvarahupiir kontrollpiiriks, mille loomisel arvestati ka India poolt võidetud maa-alasid 1971. aasta sõjas.⁹⁵ See on ka üheks põhjuseks, miks Pakistan ei ole rahul antud kokkuleppega, samas on ta võimetu muutma olukorda tulenevalt Simla kokkuleppest. Kontrollpiiri käsitletakse alates Simla kokkuleppe sõlmimisest India ja Pakistani *de facto* rahvusvahelise riigipiirina. Kokkulepe keelab lisaks ühepoolsetele muudatustele ka relvastatud jõu kasutamist või sellega ähvardamist kontrollpiiri muutmiseks. Selle keelu sätestab kokkuleppe artikkel 4 (2).⁹⁶ Nii nagu me juba teame uurimistöö teisest peatükis antud ülevaatest, ei ole see keeld takistanud kumbagi poolt kasutamast relvastatud jõudu või sellega ähvardamast. Relvastatud jõu kasutamine ja sellega ähvardamine on lisaks Simla kokkuleppe rikkumisele ka ÜRO põhikirja rikkumine. ÜRO harta artikkel 2 lg 4 kohaselt „peavad kõik hoiduma oma rahvusvahelistes suhetes jõuga ähvardamisest või jõu tarvitamisest nii iga riigi territoriaalse puutumatus, poliitilise sõltumatuse vastu kui ka mõnel muul viisil, mis ei ole kooskõlas ÜRO eesmärkidega“⁹⁷ Simla kokkuleppes viidatakse ÜRO põhikirjale otseselt kaks korda. Esiteks kohe kokkuleppe alguses viidatakse, et „riigid lähtuvad omavahelistes suhetes ÜRO põhikirjas sätestatud eesmärkidest ja printsiipidest“.⁹⁸ Teiseks on ÜRO harta artikkel 2 lõige 4 eraldi punktina sätestatud ka kokkuleppes, mis kohustab Indiat ja Pakistani „hoiduma relvastatud jõu kasutamisest ja sellega ähvardamisest üksteise riigi territoriaalse puutumatus ja poliitilise sõltumatuse vastu“.⁹⁹ Mõlemad riigid on rikkunud Simla kokkuleppest tulenevat keeldu.

Simla kokkuleppe artikkel 4 (2) kohaselt „hoiduvad mõlemad poole ühepoolsetest muudatustest olenemata erimeelsustest ja juriidilistest tõlgendustest“. Tulenevalt eelmainitud sättest kui osapooltel ei õnnestu lahendada erimeelsusi Jammu ja Kashmiri osariigi osas, ei saa tugineda nurjunud läbirääkimistele, et muuta kontrollpiiri. Samuti ei saa seda ka

⁹³ B. Farrell, The Role of International Law in the Kashmir conflict. Penn State International Law Review, vol.21, 2002-2003, lk 315

⁹⁴ Simla kokkulepe (viide 92)

⁹⁵ B. Farrell, (viide 93), lk 305

⁹⁶ Simla kokkulepe (viide 92)

⁹⁷ Charter of the United Nations (edaspidi ÜRO põhikiri) Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.un.org/en/documents/charter/> (25.03.2013)

⁹⁸ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1 (1)

⁹⁹ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1 (6)

vaidlustada tuginedes asjaolule, et kontrollpiir erineb suuresti 1949. aastal loodud relvarahupiirist ja vaidlustada kontrollpiiri olemust. Lisaks Simla kokkuleppes olevale regulatsioonile, on ta ka asendanud efektiivselt 1949. aastal sõlmitud relvarahupiiri kokkulepet,¹⁰⁰ milles tulenevalt, ei saa sellele tugineda.

Kuigi Simla kokkuleppe stabiliseeris olukorra Kashmiris ei pakkunud see püsivaid lahendusi vaidlustele. Esiteks, vastavalt kokkuleppele kontrollpiiri „tunnustatakse mõlema osapoole poolt vaatamata nende seisukohtadele ja austatakse“.¹⁰¹ Pakistan ei ole loobunud oma nõudmisest Jammu ja Kashmiri territooriumi osas, seal hulgas ka territooriumist, mille kaotas 1971. aasta sõja lõppedes, sest nähes seda endiselt kui ebaseaduslikku jaotust. Sarnaselt võib ka India väita, et territoorium, mis asub Pakistani kontrollpiiri poolel on seadusvastaselt okupeeritud. Seega tegelik probleem territooriumi ja piiri üle ei leia lahendust Simla kokkuleppes. Teiseks sätestab Simla kokkulepe, et „Jammu ja Kashmiri lõplik lahendus“¹⁰² tuleb saavutada. Simla kokkuleppe eraldiseisev klausel, mis rõhutab vajadust lahendada alates 1947. aasta jaotusest „kahe riigi vahelisi suhteid rikkunud konflikti peamised küsimused ja põhjused“¹⁰³ on jäänud lahendamata tänase päevani. Selleks konfliktiks on olnud vaidlus Kashmiri üle, mis on takistanud India ja Pakistanil „suunata oma ressursid ja energia oma rahva heaolu parandamiseks“.¹⁰⁴ Meile on aga teada, et antud konflikt ei ole siiani leidnud lahendust vaatamata püüdlustele.

Ühe puudusena võib veel välja tuua poolte vahelise konfliktide lahendamise kohustusliku meetodika puudumine. Kokkuleppes on üldistavalt reguleeritud, et tulevikus peavad „mõlema riigi esindajad“ kohtuma ja arutama vaidluste lahendamise viiside ja korra üle, seal hulgas ka Jammu ja Kashmiri vaidluse lõpliku lahenduse leidmiseks.¹⁰⁵ Pärast Simla kokkuleppe sõlmimist on India ja Pakistani esindajad kohtunud korduvalt, et pidada kahepoolseid läbirääkimisi, mis siiani on aga lõppenud tulemusteta.

Simla kokkulepe sätestab, et osapooled peavad „lahendama oma erimeelsused ... või muid rahumeelseid vahendeid kasutades, milles nad kokku lepivad“¹⁰⁶ see aga välistab lahendused,

¹⁰⁰ Vienna Convention on the Law of Treaties 1969, (edaspidi Viini konventsioon), artiklid 39-41
Arvutivõrgus kättesaadav: http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf
(25.03.2013)

¹⁰¹ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 4 (2)

¹⁰² Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 6

¹⁰³ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1 (4)

¹⁰⁴ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1

¹⁰⁵ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 6

¹⁰⁶ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1 (2)

mis pole moodustatud konsensuse alusel. Sellest tulenevalt võivad India ja Pakistan üheskoos lahendada oma vaidluse, kuid kumbki ei saa sundida teist poolt lahendust otsima. See omakorda piirab probleemi lahendamiseks meetodite valiku. Sellest tulenevalt peavad mõlemad riigid nõustuma Kashmiri vaidluse lõpliku lahendusega ja see tuleb saavutada mõlema poolt heakskiidetud ja valitud meetodit kasutades. Simla kokkuleppes olev bilateraalsuse nõue välistab lahenduse leidmist, kuni üks pooltest keeldub läbirääkimisi pidamast.

Simla kokkuleppes tulenevalt on mõlemal riigil kohustus „hoiduma mistahes tegevuse korraldamisest, abistamisest ja julgustamisest, mis kahjustab rahumeelsete ja harmooniliste suhete hoidmist“.¹⁰⁷ India on korduvalt süüdistanud Pakistani kohalike Kashmiri ühenduste „abistamises ja julgustamises“ korraldada India julgeolekuvägede vastu terrorismiakte. India väidab samuti, et need mässuliste rühmitused on Pakistani poolt väljaõpetatud. Pakistan on eitanud antud süüdistusi, kuid pole eitatud moraalse toe olemasolu vabadusvõitlejatele India poolt okupeeritud Jammu ja Kašmiiri osariigis. Näiteks tunnistas Pakistani president Zardari 7. juulil 2009. aastal, et Pakistani „ekstremistid“ olid „loodud ja kasvatatud“ Pakistani sõjaväe poolt, et „rännata Indiat“ enne 11. septembrit 2001. aastat.¹⁰⁸ Simla kokkuleppes tulenevalt ei saa India pöörduda rahvusvahelise üldsuse poole abi saamiseks, isegi nüüd kui tal on usaldusväärsed tõendid oma süüdistuste toetuseks.

Eelnevast analüüsist lähtuvalt näeme, et Simla kokkuleppe üheks peamiseks puuduseks on bilateraalsuse nõue. Kui osapooled omavad tahet, pakub Simla kokkulepe teovõimelist raamistikku, millele saab ehitada Kashmiri küsimuse lahenduse. Osapooled pole soovinud leida lahendust konfliktile ja Simla kokkulepe ei ole edendanud erilist arengut. Sellegipoolest kohustab Simla kokkulepe Indiat ja Pakistani kohtuma ning leidma lahendust Kashmiri probleemile.¹⁰⁹ Samas probleemide lahendamise kindla metoodika puudumine muudab peaaegu võimatuks Simla kokkuleppe oma eesmärgi täita.

3.2 Jeddah rahuleping

12. juunil 2000. aastal allkirjastasid Saudi Araabia ja Jeemeni välisministrid „rahvusvahelise maa- ja merepiiri lepingu“, mitteametliku nimetusega Jeddah rahuleping. Pärast ratifitseerimist mõlema riigi poolt, vahetati ametlikult dokumente 4. juulil, 2000. aastal.

¹⁰⁷ Simla kokkulepe (viide 92) artikkel 1 (2)

¹⁰⁸ S. A. Wolpert (viide 37) lk 102

¹⁰⁹ B. Farrell, (viide 93), lk 315-316

Mõlemad riigid andsid ratifitseeritud lepingu koopiad ÜRO sekretariaati ja Araabia Riikide Liigale.¹¹⁰ Jeddah rahuleping moodustab laiahaardelise lahenduse Saudi-Jeemeni mere- ja maapiirivaidlusele, Jeemeni-Omaani-Saudi maapiiri kokkupuutealast kuni Jeemeni-Eritrea-Saudi merepiiri kokkupuutealani Punasel merel. Rahuleping koosneb viiest artiklist ja neljast lisast (kolmest neis on kirjas geograafilised koordinaadid ja neljas käsitleb idapiiriala hõimude karjamaa õiguseid).¹¹¹

Rahuleping koosneb kahest teineteist täiendavast osast. Esimene on 1934. aasta Taifi rahuleping ning teine 1995. aasta MOU, mis seda kinnitab. Jeddah rahuleping sisaldab neid dokumente muudatusteta ja parandusteta ning lisatud on ka 1937.aastal raportis demarkeeritud piir.¹¹² Lisaks rahule ja territoriaalvaidlusele lahendusele, sisaldas rahuleping ka punkte ja lisasid kahe riigi poliitilistest, sõjaväelistest, majanduslikest, sotsiaalsetest ja kultuursetest suhetest. Kuna Jeddah rahuleping sisaldab Taifi rahulepingut, selle asemel, et seda ametlikult muuta, on Jeddah rahuleping pigem, kui lisaleping, mis käsitleb piirivaidlusi, mida Taifi rahuleping ei suutnud lahendada.¹¹³

Nagu eelnevalt on mainitud, sisaldab Jeddah rahuleping Taifi rahulepingut täies mahus. Saudi Araabia ja Jeemen on alati olnud täiesti erinevatel seisukohtadel, mis puudutab Taifi rahulepingut rahvusvahelise õiguse mõistes. Jeemen oli alati seisukohal, et tulenevalt piiriklauslitest on Taifi rahuleping kehtetu ja tühistatav vastupidiselt Saudi Araabia seisukohale, et tegemist oli kehtiva lepinguga rahvusvahelise õiguse mõistes. Pärast Jeddah rahulepingu sõlmimist ei olnud Taifi rahulepingu õiguslikkus enam küsimuseks. Mõlemad riigid võtsid erinevad seisukohad ka uue rahulepingu põhilise eesmärgi ja objekti osas. Saudi Araabia seisukoht on, et tegemist on põhiliselt territoriaallepinguga, mille alusel on paika pandud lõplik ja alaline riigipiir. Jeemen on avaldanud seisukohta, mille kohaselt Jeemen nõustus Taifi lepinguga viidates mitte-territoriaalsete¹¹⁴ klauslite rakendust. Nendest klauslitest tulenevalt, pidi Saudi Araabia tagama Jeemeni kodanikele „erilised privileegid“. ¹¹⁵

¹¹⁰ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 43

¹¹¹ A. H. Al-Enazy, "The International Boundary Treaty", (viide 62), lk 164-165

¹¹² Yemen-Saudi Arabia, The Jeddah Treaty Regarding the Settlement of the International Land and Maritime Boundaries between the Republic of Yemen and the Kingdom of Saudi Arabia. Yearbook of Islamic and Middle Eastern Law vol.6 1999-2000, lk 415, artikkel 1 (edaspidi Jeddah rahuleping)

¹¹³ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 44

¹¹⁴ Taifi rahulepingu lisad: kirjad 1-6

Inglise keelne tõlge:

A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 172-176

¹¹⁵ B. Whitaker, The Yemeni-Saudi border treaty, 2000. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/pol/border000629.htm> (18.02.2013)

Tulenevalt sellest, et Jeddah rahulepingusse on inkorporeeritud Taifi rahuleping ja 1995. aasta MOU täies mahus, ilma parandusteta ja muudatusteta, on see täis mitmeid vastuolulisi ning segadust tekitavaid sätteid. Järgnevalt vaatame ja analüüsime neid sätteid.

Jeddah rahulepingus käsitleb artikkel 2 Saudi Araabia ja Jeemeni riigi piiri küsimust. See on jaotatud kolmeks osaks. Esimene osa¹¹⁶ käsitleb Taifi rahulepingu artiklis 4¹¹⁷ sätestatud ja 1937. aasta ühise komitee poolt märgitud riigipiiri. Jeddah rahulepingus on uueks lisaks geograafilised koordinaadid, mis puudusid Taifi lepingus. Vastuolu kahe lepingu artiklites tekib riigipiirile jäävate külade osas. Taifi rahulepingu artiklis 4 ja demarkeerimise raportis on riigipiirile jäävad hõimud tuvastatud kuuluma Jeemenile või Saudi Araabiale. Jeddah rahulepingu artikkel 2 vihjab, et juhul kui kindlaks määratud geograafiline koordinaat on paigutatud külaga kohakuti, mis Taifi lepingu alusel kuulub teisele osapoolale, siis on külahaval/hõimul õiguse enesemääramisele ja kuulumisele ühe või teise riigi valitsusalasse. Tulenevalt külahava/hõimu otsusest täiendatakse riigipiiri.

Jeddah rahulepingu artikkel 2 tunnustab rahvahääletus- või enesemääramisprintsipi, mis on aga otseses vastuolus Taifi rahulepingu artikliga 12, mille kohaselt on ühise piiri aladel oleva rahva õigus referendumile keelatud. Selline vastuolu teineteist täiendavates rahulepingu artiklites võib viia õigusliku vaidluseni, mis puudutab artiklite tõlgendamist ja rakendamist. Teine osa¹¹⁸ käsitleb riigipiiri demarkeerimist, mis ei olnud Taifi rahulepinguga määratletud. Kolmas ja lõplik osa¹¹⁹ käsitleb merepiiri demarkeerimist.

Järgmiseks problemaatiliseks artiklik on Taifi rahulepingu artikkel 22, millega sätestatakse lepingu kestvus, selleks on 20. aastat. See annab võimaluse mõlemale lepingu poolele õigusliku aluse nõuda uue lepingu peatamist või lõppemist täielikult või osaliselt. Artikkel 22 sätestab lepingu kestvuse, selle artiklite uuendamise ja paranduste tegemise meetodika. Vastavalt artiklile, kui kuue kuu jooksul enne lepingu lõppemistähtaega ei ole tehtud uuendus- või parandusettepanekuid, jäävad lepingu artiklid kehtima samal kujul. Alates Jeddah rahulepingu vastuvõtmisest algas ka uus kehtivusperiood, mis lõppeb 2019. aastal. Peamine probleem selle artikliga on, millistele lepingu artiklitele ta kohaldub. Põhinedes Rahvusvahelise Kohtu otsustele on lepingus kokkulepitud riigipiir õiguslikult eraldiseisev

¹¹⁶ Jeddah rahuleping (viide 112), artikkel 2 (a), lk 415

¹¹⁷ Taifi rahuleping, artikkel 4

Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.al-bab.com/yemen/pol/int1.htm> (18.02.2013)

¹¹⁸ Jeddah rahuleping (viide 112), artikkel 2 (b), lk 415

¹¹⁹ Jeddah rahuleping (viide 112), artikkel 2 (c), lk 415

rahulepingust ja selle lõppemisest. Kui riigipiir on olnud osaks lepingust, siis riigipiiri edasine olemasolu ei sõltu lepingu kehtivusest, mille alusel riigipiir kokku lepidi. Kokkulepitud riigipiiri võivad muuta ainult riigid vastastikusel nõusolekul.¹²⁰ Kui riigipiir on kokkulepitud, siis see ei muutu, sest ükskõik missugune teine lähenemine riigipiiride stabiilsuse põhiprintsiibile võib rikkuda või tühistada selle. Selle tähtsusele on Rahvusvahelise Kohtu otsused viidanud ka varasemalt.¹²¹ Otsustele tuginedes kohaldub Taifi rahulepingu artiklis 22 sätestatud lepingu kehtivus tähtaeg ainult rahulepingu artiklitele, mis ei reguleeri ega sätesta kahe riigivahelist riigipiiri.

Rahulepingu artikkel 3¹²² alusel tuleb luua ühine komisjon, mille eesmärgiks on rahulepingu rakendamine ning rahvusvahelise mõõdistus ettevõttega ühenduse võtmine, et demarkeerida kahe riigi vaheline piir täies ulatuses. Tulenevalt artiklist 3 tuleb ühisel komisjonil ja rahvusvahelise ettevõtte täpselt kinni pidada Taifi rahulepingu alusel ja 1937. aasta raportis kinnitatud olemasolevast riigipiiri tähistest, punktidest, kaugustest ja teistest kirjeldustest. Vastavalt artiklile 3 loodi komisjon, mille eesistujateks olid mõlema riigi siseministrid. Komisjoni eesmärgiks oli Jeddah rahulepingu rakendamine, nende esimene koosolek lõppes otsusega, et rahulepingu rakendamine ei tohi ületada 2 aastast ajakava.¹²³ 2001. aasta veebruari lõpuks alustasid mõlemad riigid sõjavägede taandamist demilitariseeritud aladelt.¹²⁴

Jeddah rahulepingus on määratletud kindlad alad mõlemal pool piiri, mis pidid olema demilitariseeritud. Artikkel 4 kohaselt kohaldub siin ka Taifi rahulepingus sätestatu, mille kohaselt on keelatud riigipiirist 5 kilomeetri kaugusel ükskõik, millised sõjalised installatsioonid. Piirkondadele, mis ei ole demarkeeritud Taifi rahulepingu alusel, kohaldub Jeddah rahulepingu lisa 4 artikkel 5, mille kohaselt on kauguseks määratud 20 kilomeetrit. Selles piirkonnas on lubatud ainult tavapäraselt relvastatud politseipatrullid

Jeddah rahulepingus ei ole ühtegi artiklit ega lisa, mis käsitleks arbitraaži. Taifi rahulepingu artikkel 8 ja Saudi-Yemeni 1995. aasta MOU artikkel 3, mõlemad sätestavad arbitraaži meetodi kasutamist erimeelsuste lahendamiseks. Lisaks artiklites olevatele käsitlustele on Taifi rahulepingu lahutamatuks osaks lisa Arbitraaži leping¹²⁵, mis sätestab kohustusliku

¹²⁰ International Court of Justice: the Territorial Dispute, Judgment, I.C.J. 1994, artiklid 72-75

¹²¹ International Court of Justice: the Temple of Preah Vihear, Judgment, I.C.J. 1962, Report, lk 34;

International Court of Justice: Aegean Sea Continental Shelf, Judgment I.C.J. 1978, Report, lk 36

¹²² Jeddah rahuleping (viide 112), artikkel 3 (1) (2), lk 416

¹²³ A. H. Al-Enazy, (viide 63), 2005, lk 47

¹²⁴ A. H. Cordesman, (viide 68), lk 68

¹²⁵ Arbitration Covenant between the Kingdom of Saudi Arabia and the Kingdom of Yemen, inglise keelne tekst:

meetodi vaidluste lahendamiseks lepingu tõlgendamisel või rakendamisel. Siinkohal tekib järjekordselt küsimus, millistele artiklitele see kohaldub. Kuigi nii Saudi Araabia kui Jeemen on nõustunud kasutama arbitraaži meetodit Taifi rahulepingu alusel, on nad siiski täiesti erinevatel seisukohtadel, mis puudutab selle rakendamist artiklitele, mis käsitlevad 1934. aasta rahulepingus loodud riigipiiri. Juba varasemalt on Jeemen ja Saudi Araabia olnud erinevatel seisukohtadel, Jeemen on mitmeid kordi nõudnud kogu piirivaidluse esitamist vahekohtule, Saudi Araabia on aga väitnud, et tulenevalt rahvusvahelisest õigusest ei kuulu piiriklauslid Taifi rahulepingus kolmandatele osapooltele lahendamiseks.¹²⁶ Kuna Jeddah rahulepingus puudub selgitus arbitraaži rakendamise kohta on oht erimeelsuste tekkimiseks.

Juhul kui kahe riigi vahel tekivad erimeelsused või nad soovivad lepingut lõpetada tulenevalt Taifi rahulepingu artiklist 22 või Viini konventsiooni artiklist 65, siis peab üks osapooltest teatama teistele osapooltele oma nõudest. Lisaks tuleb teates teha ettepanek lepingu suhtes võetavateks meetmeteks ja nende põhjendused. See teade peab olema kirjalik ning sellele peab olema allakirjutanud riigipea, valitsusjuht või välisminister, selle puudumisel võib nõuda volikirja.¹²⁷ Kui teine riik esitab vastuväite sellele teatele, lahendatakse küsimus vastavalt ÜRO põhikirja artiklile 33¹²⁸ rahumeelseid vahendeid kasutades¹²⁹. Kui 12 kuu jooksul, pärast vastuväite esitamise kuupäeva ei ole leitud artikli 65 lõike 3 alusel lahendust kohaldatakse Viini konventsiooni artiklis 66 sätestatud menetlust. Artikli 66 alusel, kui on tegemist *ius cogens* normi, Viini konventsiooni artikli 53 või 64 alusel kohaldamist või tõlgendamist käsitleva vaidlusega, esitatakse see lahendamiseks Rahvusvahelisele Kohtule, välja arvatud juhul kui pooled on kokku leppinud anda vaidlus lahendamiseks vahekohtule. Iga muu artikli kohaldamist ja tõlgendamist käsitleva vaidluse lahendamiseks võib osapool alustada konventsiooni lisas ettenähtud menetlust pöördudes asjaomase taotlusega ÜRO peasekretäri poole.

Juhul, kui selline taotlus ning sellele järgnev menetlus leiab aset, siis olenemata vahekohtu või Rahvusvahelise Kohtu otsusest, mille alusel muudetakse kehtetuks Jeddah rahuleping kas osaliselt või täies mahus, ei mõjuta see 1934. ja 2000. aastal rahulepingutes sätestatud piirilahendust.

A. H. Al-Enazy, (viide 63) lk 170-172

¹²⁶ A. H. Al-Enazy, (viide 63), lk 133

¹²⁷ Viini konventsioon, (viide 100), artikkel 67

¹²⁸ ÜRO põhikiri, (viide 97)

¹²⁹ Viini konventsioon, (viide 100), artikkel 65 lõige 3

4. Rahulepingute regulatsioon

4.1 Rahulepingute kitsaskohad

Antud töös on analüüsitud kahte tänapäeva pikemat relvastatud konflikti ning neile järgnenud rahulepinguid. Need konfliktid on valitud, kuna omavad eskaleerudes suurt ohtu rahvusvahelisele julgeolekule ja rahule ning sellest tulenevalt on autori arvates tähtis nende konfliktide osapoolte rahumeelsed suhted. Rahulepingud peavad tagama rahumeelsed suhted. Simla kokkulepe ja Jeddah rahuleping valiti mitmetel põhjustel, need mõlemad peaksid lõpetama tänapäeva ühed pikemad konfliktid, neil on mitmeid iseärasusi, nendest kinnipidamine on tähtis rahvusvahelise julgeoleku ja rahu seisukohalt.

Simla rahulepingu eripära seisneb selle ranges bilateraalsuse nõudes. Nii nagu ka eelnevalt on mainitud, peetakse seda peamiseks põhjuseks, miks siiani ei ole India ja Pakistan leidnud lahendust oma konfliktile. Autor on seisukohal, et lisaks rangele bilateraalsus nõudele on Simla rahulepingus ka teisi kitsaskohti, mis on saanud takistuseks rahulepingul oma eesmärgi täita. Jeddah rahulepingu muudab eriliseks sellele eelneva Taifi rahulepingu ning lisade inkorporeerimine muutumatul kujul. Sellest tulenevalt on rahuleping täis vastuolulisi artikleid, mis lisaks peamistele konfliktiallikatele, võivad luua uusi konflikte ja arusaamatusi. Lisaks sellele on Jeddah rahulepingusse inkorporeeritud Taifi rahulepingus säte, mille kohaselt on rahulepingul kehtivusajaks 20. aastat. Lepingutes tähtaja kasutamine sellisel kujul on tavaline, kuid mitte rahulepingute puhul, kuna rahulepingu olemus on kehtida tähtajatult. Jeddah rahulepingu analüüsis tuleb ka välja, et antud tähtaeg ei kohaldu rahulepingu artiklitele, mis käsitlevad rahu ning piiriküsimusi.

Simla rahulepingu kitsaskohtadeks on analüüsisist tulenevalt range bilateraalsuse nõue, ühepoolsete *status quo* muudatuste keeld, konflikti põhjuse lahendamata jätmine, konflikti lahendamise metoodika ja ajakava puudumine ning lepingu punktide mitmeti tõlgendamine. Jeddah rahulepingu kitsaskohtadeks on eelneva lepingu ning selle lisade inkorporeerimine uude rahulepingusse ilma muudatuste ja parandusteta, nii endise kui ka uue rahulepingu punktide erinev tõlgendus, rahulepingu olemuse ja eesmärgi erinev tõlgendus, endise ja uue rahulepingu punktide vastuolud, lepingus sätestatud lepingu kehtivus ning selle kohaldumine artikli punktidele.

Mõlemal lepingul on oma kindlad puudujäägid, kuid on ka neid, mis kattuvad. Lähtuvalt nendest sarnastest probleemsetest kohtadest rahulepingutes, teeb autor järelduse, et need võivad olla ka teiste rahulepingute puhul puudusteks. Eelnevates peatükkides rahulepingute analüüsist tulenevalt on ka selgitatud, miks just nendest lepingutest välja toodud kitsaskohad on problemaatilised ning kuidas nad mõjutavad rahulepingu eesmärgi täitmist. Selles peatükis tehakse nende rahulepingute analüüsist tulenevalt üldistusi ning analüüsitakse olemas oleva regulatsiooni puuduseid rahulepingute puuduste kõrvaldamises.

Rahulepingu eesmärk on sõjategevuse lõpetamine ja vaidluse põhjuse lahendamine. Üldjuhul lõpetab rahuleping või sellele eelnev relvarahu sõjategevuse. Probleemiks on pigem rahulepingu eesmärgi teine pool, mille kohaselt peab see ka vaidluse põhjuse lahendama. Paraku paljudel juhtudel jääb konflikti põhjus lahendamata, seeläbi jätkub oht uueks relvastatud konfliktiks, mis ohustab rahvusvahelise julgeolekut ja rahu. Simla rahulepingus jäeti konflikti põhjus lahendamata ning India ja Pakistan on ka pärast rahulepingu sõlmimist olnud relvastatud konfliktis. Kuigi see ei pruugi olla puhtalt õiguslik probleem, kui lepingu osapooled ei käsitle lepingus kõiki küsimusi, on sellegi poolest tähtis käsitleda relvastatud konflikti põhjust. Isegi kui sellele ei leita rahulepingu lahendust tuleb seda lepingus käsitleda.

Kui rahulepingus ei ole leitud lahendust relvastatud konflikti põhjusele, tuleb kokku leppida põhjuse lahendamise meetodikas ja ajakavas. Siit jõuame järgmise kitsaskohani, milleks on olemasolevate ja tulevikus võimalike tülide lahendamiseks välja töötatud meetod ja ajakava. Kui rahulepingus ei ole leitud lahendust vaidlusküsimusele ning ei ole ka kokku lepitud lahenduse leidmise meetodikas või ajakavas on see ohuks rahulepingu kestvusele. Erimeelsuste lahendamine on reguleeritud ÜRO põhikirja artiklis 33, kuid paraku ei järgita seda alati olukordades, kus on eelnevalt olnud juba relvastatud konflikt.

Leping on üks põhilisemaid vahendeid, mida riigid kasutavad, et reguleerida rahvusvahelisi suhteid. Lepingute tõlgendamine ning nendest üheselt arusaamine on üks keeruline probleem, millega puutuvad kokku kõik lepingu osapooled mingil aja hetkel. Lepingu olemusest, eesmärgist ja selle punktidest ühte moodi arusaamine on tähtis, nii lepingu kestvuse tagamiseks kui ka konfliktide ära hoidmiseks. Lepingute seal hulgas rahulepingute tõlgendamine ei ole muidugi uudne probleem, kuid töö autori arvates vajab see erilist tähelepanu, kui tegemist on rahulepingute tõlgendamisega. Rahulepingute ühene tõlgendamine on seda enam oluline, kuna mõjutab lisaks lepingu osapooltele nii otseselt kui kaudselt kogu rahvusvahelist julgeolekut ja rahu, seeläbi igat riiki. Rahulepingu puhul on

lepingu erineva tõlgendamise otseseks tagajärjeks suure tõenäosusega relvastatud konflikt. Antud töös analüüsitud kahe rahulepingu puhul on lepingu olemuse, eesmärgi ja punktide erinev tõlgendamine probleemiks. Simla rahuleping on näide sellest, kuidas erinev lepingu artiklite tõlgendamine viib uue relvastatud konfliktini. Tänapäeval reguleerib lepingute tõlgendamist Viini konventsiooni artiklid 31-33, mis sätestavad tõlgendamise üldreeglid. Lisaks Viini konventsioonile on tõlgendamisvaidlused esitatud ka Rahvusvahelisele Kohtule, kes omakorda on käsitlenud tõlgendamisega seonduvaid probleeme.

Lepingute erinev tõlgendamine võib viia lepingu või selle artiklite mitte järgimiseni. Selleks võib olla mitmeid põhjuseid, miks lepinguid ei järgita, peaaegu alati on need põhjused poliitilised. Õiguslikust seisukohast, mis on ka sätestatud Viini konventsiooni artiklis 26 on iga jõustunud leping osalisriigile täitmiseks kohustuslik. See ei ole ainult rahulepingute probleem, vaid üldiselt lepingute puhul. Rahulepingu puhul on see eriline juba eelnevalt mainitud põhjusel, rahulepingu mitte järgimise otsene tagajärg võib olla suure tõenäosusega relvastatud konflikt, mis ohustab rahvusvahelist julgeolekut ja rahu.

Väljatoodud kitsaskohad ei ole ainult problemaatilised rahulepingute puhul, vaid ka muude lepingute puhul. Need kitsaskohad on erilised rahulepingute puhul, kuna mõjutavad lisaks lepingu osalisriikidele ka rahvusvahelist julgeolekut, rahu ning teisi riike. Rahulepingute puhul tuleks pigem proovida ennetada nende kitsaskohtade teket, kui tagajärgedega tegeleda.

4.2 Rahulepingute eraldiseisvaks reguleerimise ettepanekud

Sageli vaadatakse rahu ja sellega seonduvaid küsimusi poliitilisest aspektist. Loomulikult on see riigi poliitiline otsus järgida rahvusvahelisi norme, sõlmida lepinguid, neid järgida, mitte kasutada relvastatud jõudu jne. Ainult poliitilisest aspektist vaadelduna jääb mulje, et riikidel on ainult õigused ja puuduvad igasugused kohustused. Samuti selline käsitlus jätab paraku tagaplaanile nende otsuste õigusliku aspekti, mis tegelikult loob lisaks õigustele ka kohustused. See alapeatükk keskendub poliitiliste otsuste õiguslikule aspektile ning selle mõjule.

Tänapäeval reguleerib rahvusvaheliste lepingute, julgeoleku ja rahu küsimusi Viini konventsiooni artiklid, ÜRO põhikiri, Rahvusvahelise Kohtu otsused ja käsitlused jne. Regulasioon on ju olemas ja mitte ainult vastavalt ühele allikale, ometi on olemas eelnevas

alapeatükis loetletud kitsaskohad. Sellest tulenevalt on autor seisukohal, et olemasolev regulatsioon ei ole piisav, kuna kitsaskohad eksisteerivad (seda mitte ainult rahulepingute puhul) ning lepingud ei ole võimelised täitma nendest kitsaskohtadest tulenevalt oma eesmärgi. Juba eelnevalt on mainitud rahulepingute eripära, sellest eripärast tulenevalt teeb autor omapoolsed ettepanekud koos selgitustega rahulepingute eriregulatsiooniks. Autori arvates tagavad need ettepanekud rahulepingu eesmärgi täitmise ja rahu kestvuse ning piiravad õigustatult riikide vabadust.

4.2.1 Rahulepingu sätted

Rahulepingute puhul peab olema eraldi reguleeritud sätted, mis sisalduvad rahulepingutes. Rahuleping peab sisaldama sätteid, mis käsitlevad sõjategevuse lõpetamist, konflikti põhjusele lahenduse leidmist, lahenduse puudumisel, selle lahendamise metoodika ja ajakava kokkulepet. Nende sätete kohustuslikkus peab olema eraldi reguleeritud, kuna nad tagavad rahulepingu eesmärgi täitmise. Lisaks nendele sätetele on veel kitsaskohti, mis peavad olema autori meelest eraldi reguleeritud ning kohustuslikus korras sätestatud rahulepingus.

4.2.2 Olemasoleva ja tuleviku erimeelsuste lahendamise metoodika ja ajakava

Riikide erimeelsused on üks vältimatuid osasid rahvusvahelises õiguses. Nende erimeelsuste lahendamine on tihti viinud relvastatud konfliktini. Selleks, et need erimeelsused lahendada rahumeelseid vahendeid kasutades keelab ÜRO põhikiri relvastatud jõu kasutamist¹³⁰ ning nõuab kõikide rahvusvaheliste erimeelsuste lahendamist rahumeelseid vahendeid kasutades¹³¹, rahumeelsed vahendid on läbirääkimine, uurimine, vahendus, lepitus, menetlus rahvusvahelises vahekohtus, menetlus rahvusvahelises kohtus, regionaalsete organisatsioonide või kokkulepete poole pöördumine või teisi omal valikul rahumeelsete vahendite kasutamine.¹³² Lisaks ÜRO põhikirjale on tülide rahumeelne lahendamine reguleeritud järgnevate dokumentidega: ÜRO Peaassamblee deklaratsioon sõbralike suhete ja koostöö kohta riikide vahel (1970) ja Leping rahvusvaheliste tülide lahendamiseks rahumeelsete vahenditega (1907). Lisaks olemas olevale regulatsioonile on riigid sõlminud mitmeid regionaalseid lepinguid, et tagada erimeelsuste lahendamine rahumeelselt. Nendeks lepinguteks on näiteks Bogota pakt (1948), Euroopa konventsioon tülide rahumeelseks

¹³⁰ ÜRO põhikiri, (viide 97), artikkel 2 lõige 4

¹³¹ ÜRO põhikiri, (viide 97), artikkel 2 lõige 3

¹³² ÜRO põhikiri, (viide 97), artikkel 33 lõige 1

Tülide rahumeelsed vahendid jagunevad poliitilisteks ehk diplomaatilisteks meetoditeks ja juriidilisteks ehk õiguslikeks meetoditeks. Poliitilised ehk diplomaatilised meetodid ei ole õiguslikult siduvad ja nendeks on läbirääkimised, head teened ja vahendus, uurimine ja lepitusmenetlus.¹³⁴ Mitte alati ei paku need poliitilised meetodid lahendusi tülidele, sellest tulenevalt sisaldavad osad lepingud juriidilisi meetodeid tülide rahumeelseks lahendamiseks. Juriidilised ehk õiguslikud meetodid on vahekohtulik menetlus ja rahvusvahelise kohtulik menetlus. Rahvusvahelise kohtu puhul on eelnevalt kindlaks määratud kohtunikud, protseduur ja seadused, vahekohtu puhul on see kõik oluliselt paindlikum. Juriidilised meetodeid saab kasutada ainult osapoolte nõusolekul ning on otsuse tegemisel osapooltele täitmiseks kohustuslik.¹³⁵

Nii nagu eelnevalt on mainitud, peavad mõned sätted olema kohustuslikud rahulepingute puhul. Sätted, mis puudutavad olemasolevate ning tuleviku tülide lahendamist peab olema nii ajaliselt kui meetoodiliselt reguleeritud rahulepingus. Töö autor on seisukohal, et rahulepingute puhul peab olema kohustuslik säte, mille alusel lepitakse kokku, tülide rahumeelse lahendamise viimaseks võimalusena pöördumist Rahvusvahelise Kohtu poole, kindlaks määratud aja jooksul. Rahvusvahelise Kohtu poole pöördumisele võivad eelneda poliitiliste meetodite kasutamine, kuid kui need ei vii lahenduseni, siis peab olema rahulepingus säte, mille alusel osapooled on nõus lahendama tüli kohtuliku menetluse meetodit kasutades.

Tülide rahumeelse lahendamise seisukohast on tähtis ka aeg. Rahulepingus peab olema lisaks meetoditele sätestatud ka aeg, mille jooksul üritatakse tülid lahendada poliitilisi ja õiguslikke meetodeid kasutades. Rahulepingus peab olema sätestatud, mis aja jooksul pärast tüli ilmnemist alustatakse poliitiliste meetodite kasutamist tüli lahendamiseks ning aeg, mille jooksul tuleb leida lahendus neid meetodeid kasutades. Kui antud aja jooksul ei ole jõutud lahenduseni, pöördutakse kohtusse. Õigusliku meetodi kasutamise alustamiseks, alates hetkest, mil poliitilised meetodid ei ole tulemust antud, peab olema ajaliselt reguleeritud. Selline regulatsioon aitab autori arvates vähendada oluliselt tülide ilmnemisel relvastatud jõu kasutamist, kuna tagab osapooltele õiguskindluse. Kindlasti ei saa rahulepingutes kasutada mõistet mõistliku aja jooksul, kuna see viib tõlgendamise probleemi juurde ning suurendab

¹³³ P. Malanczuk, Akehurst's Modern Introduction to International Law. London: Routledge, 1997, lk 274

¹³⁴ P. Malanczuk, (viide 133), lk 275-281

¹³⁵ P. Malanczuk, (viide 133), lk 281

erimeelsuste tekkimise võimalust ning sellest tulenevalt relvastatud jõu kasutamist.

4.2.3 Rahulepingute tõlgendamine

Üheks võimalikuks tüliallikaks lepingu osapoolte vahel on lepingu eesmägi, olemuse ja punktide tõlgendamine. Tõlgendamisega seonduvaid küsimusi käsitlevad paljud autorid, mõned jõuavad seisukohale, et tõlgendamise puhul ei ole reeglid vajalikud, kuna erinevad tõlgid tõlgivad sama teksti lähtuvalt enda valdkonna kontekstist.¹³⁶ Samas on autoreid, kes on seisukohal, et Viini konventsiooni artiklid 31-33 on parimaks näiteks seadusest, mis on üheaegselt nii ettenägelik kui ka paindlik.¹³⁷ Lisaks erinevate autorite käsitlustele on ka Rahvusvaheline Kohus teinud mitu lahendit seoses tõlgendamise probleemiga. Olenemata kõigist nendest materjalidest on tõlgendamine endiselt problemaatiline.

Eelnevalt on juba mainitud, miks rahulepingute puhul on tõlgendamise probleemi käsitlemine tähtis. Selleks, et vähendada võimalike tülide teket lepingu eesmägi, olemuse ja punktide tõlgendamise alusel, tuleb vaadelda läbirääkimiste ja lepingu koostamise osatähtsust. Läbirääkimistel alustatakse tulevase rahulepingu punktides kokku leppimist. Selles staadiumis on äärmiselt tähtis, et osapooled saavad üheselt aru kokku lepitavates punktides. Viini konventsiooni artikkel 32 sätestab tõlgendamise lisavahendiks muuhulgas ka lepingu ettevalmistusmaterjale, mida võib kasutada tõlgendamisel, kui tõlgendamine artikkel 31 kohaselt jääb kahemõtteliseks või ebaselgeks või viib absurdse või ebamõistliku tulemuseni. Sellest tulenevalt on tähtis, et läbirääkimistel lepingu ettevalmistusmaterjal oleks piisavalt selge ja võimalikult üheselt mõistetav.

Keskajal kasutati lepingu tõlgendamisest tulenevate konfliktide vältimiseks segakomisjone, kuhu lepingu osapooled saatsid oma esindajad, kes vaatasid lepingu üle ning tagasid lepingu punktide ühese tõlgendamise.¹³⁸ Tänapäeval selliste segakomisjonide kasutamine läbirääkimistel, lepingu ja selle lisade ettevalmistamisel võib osutuda samuti väga edukaks, mis puudutab lepingu hilisemat tõlgendamist ning sellest tulenevate konfliktide ennetamist. Lisaks segakomisjonidele on üheks preventiivseks meetodiks veel eraldi kokkulepe lepingu tõlgendamise kohta. Autor on seisukohal, et rahulepingute läbirääkimistel, lepingu ja selle

¹³⁶ I. Klabbbers, *Virtuous Interpretation*. M. Fitzmaurice, O. Elias, P. Merkouris, *Treaty Interpretation and Vienna Convention on the Law of Treaties: 30 Years on*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2010, lk 17-39

¹³⁷ U. Linderfalk, *Doing the Right Thing for the Right Reason – Why Dynamic or State Approach Should Be Taken in the Interpretation of Treaties*. *International Community Law Review* 2008 (10), lk 110

¹³⁸ R. Lesaffer (viide 4) lk 49

lisade ettevalmistamisel tuleb kasutada segakomisjone ning rahulepinguga üheaegselt leppida kokku ka selle tõlgendamise osas.

Tõlgendamisel tuleb lähtuda Viini konventsioonis sätestatud tõlgendamise üldreeglist, paraku ei ole see alati piisav, et tõlgendada lepingut üheselt. Rahulepingute puhul tuleneb see sellest, et tõlkideks on osapooled ise, kelle majanduslikud, territoriaalsed ja poliitilised huvid on otseselt seotud lepinguga. Lepingu osapooled tõlgendavad sellest tulenevalt lepingu eesmärki, olemust ja punkte vastavalt oma kasule. Tuginedes sellele on autor seisukohal, et tõlgendamise küsimuse esitamine kolmandale osapoolale aitab lepingut, selle eesmärgi, olemust ja punkte tõlgendada objektiivselt ning vastavuses lepingu mõttele.

Kuigi eelnevalt käsitletud segakomisjonid ja eraldi kokkulepe tõlgendamise osas on preventiivsed ning autori meelest vähendavad tõlgendamisega seonduvaid konflikte, tuleb siiski arvestada võimalike erimeelsuste tekkimisega. Rahuleping peab sisaldama sätteid, mis käsitlevad eraldi muudest tülidest tõlgendamisega seonduvaid erimeelsuseid ning nende lahendamist. See peab olema sarnaselt käsitletud, kui üleüldiselt tülide rahumeelne lahendamise sätteid, nii metoodika kui ka aja osas. Kui osapooled ei jõua kindlaksmääratud aja jooksul kokkuleppele tõlgendamise osas poliitilisi meetodeid kasutades, tuleb neil pöörduda kindlaksmääratud aja jooksul Rahvusvahelise Kohtu poole, erimeelsuste lahendamiseks.

4.2.4 Rahulepingutest kinnipidamine

Viini konventsiooni artikkel 26 sätestab, et iga leping on tema osalisriigile täitmiseks kohustuslik ning seda tuleb täita hea usu põhimõttest lähtuvalt. Eelnevalt on juba mainitud, et olenemata sellest sättest ei järgi lepingu osapooled alati lepinguid. Otsus järgida või mitte järgida lepingud on alati poliitiline. Viini konventsioon sätestab lisaks kohustusele, ka kaitse¹³⁹ lepingu osapoolle, kelle suhtes on lepingut rikutud. Nendes sätetes sätestatu on ajamahukas ja võimalikud uued konflikti allikad. Kui muude lepingute puhul mõjutab poliitiline jõumäng ainult lepingu osapooli, siis paraku rahulepingu puhul, lepingu mitte täitmine mõjutab ka teisi riike. Sellest tulenevalt tuleb leida muud mõjutusvahendid, millega tagada lepingutest kinnipidamine.

Keskajal olid levinud ka garantiid lepingute täitmiseks. Seda kasutati ka rahulepingute puhul. *Respublica Christianita* garanteeris lepingust kinnipidamise paavst ja kanooniline õigus. Selle

¹³⁹ Viini konventsioon, (viide 100) artikkel 60

lagunemisele järgneval perioodil vandus valitseja enda nimel. Rahulepingu garantiid kasutati ka Versailles rahulepingus. Garantiina okupeeriti Liitlasvägede poolt osa Saksamaa territooriumist 15. aastaks¹⁴⁰, lisaks sellele pidi Saksamaa maksma liitlasriikidele reparatsioone.¹⁴¹ Tänapäeval ei saa kasutada ei paavsti, oma au nimel vandumist ega okupeerimist, kuid rahulepingute puhul on tähtis omada sellest kinnipidamiseks garantiid. Rahulepingust kinnipidamise garantiiks võivad olla sanktsioonid.

Mõiste sanktsioon rahvusvahelises õiguses üldjuhul tähendab sunnimeetodit, mida kasutavad üks või mitu riiki teise riigi suhtes, kes rikub rahvusvahelist õigust. Sanktsioone võivad olla sõjaväelised sanktsioonid, käsitledes relvastatud jõu kasutamist, diplomaatilised või poliitilised, kultuursed või võivad olla majandusliku sündi sisaldavad.¹⁴² Lisaks riikidele kehtestab sanktsioone ka ÜRO. Kuni 1990. aastani kehtestas ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsioone ainult kahel korral. 1990ndate aastatel kehtestas Julgeolekunõukogu sanktsioone mitmete riikide suhtes mitmetel erinevatel põhjustel territoriaalne agressioon, vaenulike poolte suunamine rahukõnelustele jne.¹⁴³ Pärast 1997. aastal Iraagi vastu suunatud sanktsioonidele, alustas Julgeolekunõukogu ning mitteametlikult ÜRO liikmesriigid tööd parandamiseks sanktsiooni komiteede tööd, nii sanktsioonide kavandamise, elluviimise kui täitmise jälgimise osas.¹⁴⁴

Sellegipoolest on mitmeid küsimusi, milles osas ei ole siiani leitud konsensust, näiteks kas sanktsioonid peavad olema ajaliselt limiteeritud või mitte. Sanktsioonide kasutamisel tuleb arvestada ka riigi rahvaga ning jälgida, et ei rikuta inimõigusi.¹⁴⁵ Sanktsiooni edukus seisneb selle efektiivsuses. Sanktsiooni efektiivsuse tagavad järgmised sammud: esiteks peab seda kehtestama koheselt, sellel peab olema rahvusvahelisel tasandil toetus ning see peab olema sanktsioon, mille suhtes riik, kellele osas seda kehtestatakse on haavatav.¹⁴⁶ Paraku sanktsioonide mõju ei pruugi alati olla kohene, mis on vajalik rahulepingute puhul. Sellegipoolest on antud hetkel sanktsioonid, vastavalt vajadusele, poliitilised, majanduslikud,

¹⁴⁰ Versailles rahuleping, artiklid 428-433, inglise keelne tekst arvutivõrgus kättesaadav:

<http://avalon.law.yale.edu/imt/partxiv.asp>

¹⁴¹ Versailles rahuleping, osa VIII, inglise keelne tekst arvutivõrgus kättesaadav:

<http://avalon.law.yale.edu/imt/partviii.asp>

¹⁴² C.C Joyner, *Collective Sanctions as Peaceful Coercion: Lessons from the United Nations Experience*. Australian Yearbook of International Law, vol 16., 1995, lk 242

¹⁴³ S. Chesterman, B. Pouligny. *Are Sanctions Meant to Work? The Politics of Creating and Implementing Sanctions Through the United Nations*. Global Governance, 9 (4), 2003, lk 504

¹⁴⁴ J. Weschler, *Evolution of Security Council Innovations in Sanctions*. International Journal 65 Int'l J. (2009-2010), lk 31-44

¹⁴⁵ J. Weschler, (viide 144), lk 31-44

¹⁴⁶ C.C Joyner, (viide 142), lk 243

kultuurilised, sõjalised, finantsilised, parimad vahendid tagamaks rahulepingutest kinnipidamist.

Kokkuvõte

Rahulepingu eesmärk on lahendada relvastatud konflikti põhjused ja normaliseerida vaenulike osapoolte suhteid. Rahulepingud ei täida alati oma eesmärke ja selleks on mitmeid põhjuseid. Üheks põhjuseks on rahulepingute enda ja regulatsioonis olevad kitsaskohad.

Antud töö eesmärgiks oli analüüsida rahulepingute kitsaskohti ning teha analüüsist tulenevalt ettepanekuid rahulepingute eraldiseisvaks regulatsiooniks. Rahulepingute analüüsimiseks on kasutatud kahte rahulepingut Simla ja Jeddah rahulepingut. Need rahulepingud on valitud mitmetel põhjustel. Esiteks on tegemist rahulepingutega, mis on sõlmitud pikaajaliste piirivaidlus konfliktide lõpetamiseks. Juhul, kui rahuleping ei täida oma eesmärki on see ohuks rahvusvahelisele julgeolekule ja rahule, sest võib viia uue relvastatud konfliktini. Teiseks mõlemad rahulepingud omavad erinevaid iseärasusi. Simla rahuleping sisaldab ranget bilateraalsus nõuet, mille kohaselt ei või kumbki osapool kolmandaid osapooli kaasata vaidlusaluse küsimusele lahenduse leidmiseks. Jeddah rahulepingusse on inkorporeeritud eelnev rahuleping koos lisadega ilma muudatuste ja parandusteta, selle tulemusena on rahuleping täis vastuolulisi sätteid. Jeddah rahulepingus on kehtivus tähtaeg, mis on rahulepingute puhul ebatavaline, sest rahulepingu olemus on kehtida tähtajatult. Kolmandaks need rahulepingud sisaldavad mitmeid ühesuguseid kitsaskohti, mille põhjal võib teha üldistusi. Ühised kitsaskohad on konflikti põhjuse lahendamata jätmine, konflikti lahendamise metoodika ja ajakava puudumine, rahulepingu olemuse, eesmärgi ja punktide erinev tõlgendamine, lepingu mitte järgimine.

Eelnevalt mainitud kitsaskohad ei ole problemaatilised ainult rahulepingute puhul. Need kitsaskohad teeb rahulepingute puhul eriliseks, kuna mõjutavad lisaks lepingu osapooltele ka rahvusvahelist julgeolekut ja rahu ning seeläbi otseselt ka teisi riike. Rahulepingu eesmärgi mitte täitmise tagajärjeks on suure tõenäosusega uus relvastatud konflikt. Sellest tulenevalt tuleks rahulepingute puhul neid kitsaskohti vältida, mitte tegeleda kitsakohtadest tulenenud tagajärgedega.

Kui rahulepingus ei lahendata konflikti põhjust, viib see suure tõenäosusega uue konfliktini. Simla rahulepingus ei lahendatud konflikti tegelikku põhjust ning sellest tulenevalt on konflikti osapooled olnud relvastatud konfliktis pärast rahulepingu sõlmimist. Olemasolevate ja tuleviku tülide lahendamise metoodika ja ajakava puudumine rahulepingust on teine kitsaskoht. Selle puudumine rahulepingust on ohuks rahulepingu kestvusele. Leping

punktide erineva tõlgendamise tagajärjeks on tõenäoliselt relvastatud konflikt. Simla rahulepingus on tõlgendatud lepingu punkte erinevalt ning see on viinud uue relvastatud konfliktini. Jeddah rahulepingus on samuti lepingu tõlgendamine, tekitanud segadust ja viinud lepingu pooled erinevatele seisukohtadele. Rahulepingu mitte järgimise tagajärg on peaaegu alati relvastatud konflikt.

Töö autor on toonud välja omapoolsed ettepanekud rahulepingute eraldiseisvaks regulatsiooniks, mis autori arvates tagavad need ettepanekud rahulepingu eesmärgi täitmise ja rahu kestvuse ning piiravad õigustatult riikide vabadust.

Rahulepingute puhul peab olema eraldi regulatsioon, mille alusel on osad sätted rahulepingutes kohustuslikud. Rahulepingud peavad sisaldama sätteid, mis käsitlevad sõjategevuse lõppemist, konflikti põhjusele lahenduse leidmist, lahenduse puudumisel, lahenduse metoodikat ja ajakava.

Sätted, mis käsitlevad olemasolevate ja tuleviku erimeelsuste lahendamise metoodikat ja ajakava peavad olema kohustuslikud rahulepingutes. Kohustuslik peab olema säte, mille alusel pöördutakse viimase võimalusena kindlaks määratud aja jooksul Rahvusvahelise Kohtu poole tülide rahumeelseks lahendamiseks. Rahulepingus peab olema ka sätestatud kindel ajaperiood, millal tuleb pöörduda Kohtu poole, pärast muude rahumeelsete vahendite kasutamist erimeelsuste lahendamiseks. Selline regulatsioon aitab autori arvates vähendada oluliselt tülide ilmnemisel relvastatud jõu kasutamist, kuna tagab osapooltele õiguskindluse.

Rahulepingu erineva tõlgendamise vältimiseks on töö autor teinud ettepaneku kasutada lepingu läbirääkimistel segakomisjone, kes vaatavad lepingu üle ning tagavad lepingu ühese tõlgendamise. Sellegipoolest ei saa vältida rahulepingu erinevat tõlgendamist, isegi kui lähtutakse tõlgendamise üldreeglitest, kuna tõlkideks on endise konflikti osapooled ise. Autor on teinud ettepaneku esitada lepingu tõlgendamise küsimus kolmandale osapooltele. Viimase võimalusena, peab rahuleping sisaldama sätet, mille alusel on kohustus esitada tõlgendamisest tulenevad vaidlused Rahvusvahelisele Kohtule kindlaksmääratud aja jooksul.

Viini konventsiooni artikkel 26 sätestab, et iga leping on tema osalisriigile täitmiseks kohustuslik ning seda tuleb täita hea usu põhimõttest lähtuvalt. Eelnevalt on juba mainitud, et olenemata sellest sättest ei järgi lepingu osapooled alati lepinguid. Sellest tulenevalt on autor seisukohal, et lisaks kohustusele lepinguid järgida, peab rahulepingus olema muu

mõjutusvahend, millest tulenevalt järgitakse rahulepingut. Mõjutusvahendiks võivad olla rahulepingus määratletud sanktsioonid. Paraku sanktsioonide mõju ei pruugi alati olla kohene, mis on vajalik rahulepingute puhul. Sellegipoolest on antud hetkel sanktsioonid, vastavalt vajadusele, poliitilised, majanduslikud, kultuurilised, sõjalised, finantsilised, parimad vahendid tagamaks rahulepingutest kinnipidamist.

Töö autor on arvamusel, et antud muudatused aitavad rahulepingutel täita oma eesmärgi, tagada kestvat rahu ning rahumeelseid suhteid.

Distinct regulation of peace treaties to ensure peace based on the examples of Simla and Jeddah peace treaties. Summary

As long as there have been armed conflicts there have been peace treaties to end them. The purpose of a peace treaty is to end the actual hostilities, normalize the relations between the hostile parties and to solve the reason for the armed conflict. As can be seen, based on history, the peace treaties have not always succeeded in fulfilling their purpose. The reasons behind these failures are different. One of the reasons is the shortcomings of the peace treaties.

Throughout history peace treaties have had similarities as the form, the types of issues dealt with and the agreement structure. As mentioned before peace treaties have maintained similarities throughout history, in this study there is a focus on peace treaties and the changes of the clauses in them of the middle ages up till the modern time peace treaties. Since the middle ages the international relations and legal regulation as we know it today, started forming. These changes are directly connected to the development of peace treaties and their role in the modern time international law.

The objective of this study was to analyze the shortcomings of peace treaties. Based on that, make suggestions for the distinct regulation of peace treaties. To analyze the shortcomings of peace treaties the study contains an excessive analyzation of two peace treaties. The first one is between India and Pakistan and the second between Saudi Arabia and Yemen. Both conflict parties have signed peace treaties, which are very unique. Between India and Pakistan the peace treaty, Simla agreement, was concluded in the year of 1972. This peace treaty is unique due to the strict bilateral requirements, according to which it is not allowed to include, third parties in finding the solution to the conflict. It also contains the prohibition of one-sided *status quo* changes. Between Saudi Arabia and Yemen the treaty of Jeddah was concluded in the year of 2000. This peace treaty is unique, because it includes the previous peace treaty fully, without any changes or amendments incorporated into it. Due to this the Treaty of Jeddah is full of controversial clauses. It also contains a very unusual clause for the peace treaties, it has an expiration date. Using these two peace treaty analyses generalization of the shortcoming of the peace treaties has been concluded. The similar shortcomings based on the analyze are not solving the reason for the armed conflict, lack of mandatory methodology and a timetable to settle the disputes, different interpretation of the peace treaties aim and clauses, non-abidance concluded of the treaty.

The above mentioned shortcomings are not only in peace treaties but other treaties as well. These shortcomings are special in peace treaties because of the effect, besides the parties of the peace treaties the international security and peace, therefore they affect directly other countries as well. The consequence of peace treaty not fulfilling its purpose is probably a new armed conflict. Therefore instead of dealing with the consequences of the shortcomings of the peace treaties, one must deal with the shortcomings themselves.

If the reason of the conflict is not dealt in the peace treaty, it might lead to another armed conflict. In the Simla agreement the parties did not solve the reason of the armed conflict and it resulted in a new armed conflict after concluding the peace treaty. The lack of methodology and the timetable for settling the current and future disputes is another shortcoming. It affects the duration of the peace treaty. The different interpretation of the peace treaty and its clauses might lead to another armed conflict. In the Simla agreement the different interpretations of the clauses has lead to an armed conflict. In the treaty of Jeddah the different interpretations has caused a lot of confusion and lead the parties of the treaty to different standpoints. Non-abidance of the treaty will almost always lead to an armed conflict.

In the study there are suggestions provided for the distinct regulation of the peace treaties. There suggestions provide fulfilling the purpose of the peace treaty and duration of peace. Also these suggestions restrict justifiably the freedom of the countries.

There has to be a distinct regulation of peace treaties. It is essential to have clauses that are mandatory for every peace treaties to incorporated in them. These clauses that have to be included in the peace treaties as mandatory are the following; clauses that deal with termination of hostilities, finding a solution to the reasons of the conflict, when unable to find a solution, the methodology and the timetable of settlement.

The clauses that deal with the methodology and timetable of settlements of present and future disputes should be mandatory in the peace treaties. The specific clause that should be mandatory in every peace treaty is that the parties of the treaties have to turn to the International Court of Justice during predetermined time to settle the dispute by peaceful means as a last resort after using all their own resources. Also in the peace treaty the time during which the parties have to turn to the International Court of Justice, after trying to resolve their disputes using other peaceful means has to be regulated. This kind of mandatory regulation prevents using armed forces giving the parties legal assurance.

To avoid the different interpretations of the clauses in the peace treaties, the parties in the treaty should use mixed commissions for the negotiation of the treaty. Their responsibility will minimize the possibility of various interpretation. Even so, one can not avoid various interpretation, even when its down according to the general rules of interpretation, because the interpreters are the parties to the conflict. Therefore in the case of a conflict risen from the interpretation, it should be presented to a third party. The peace treaty has to contain a mandatory clause according to what, as the last resort in case of the conflict based on different interpretations, should be brought to the International Court of Justice to make a decision, during a fixed period of time.

Article 26 of the Vienna Convention on the law of treaties states that every treaty in force is binding upon the parties to it and must be performed by them in good faith. As mentioned above irrespective of this article the parties of treaties do not always abide. Due to this peace treaties have to contain some other means of implication that will force the parties to abide to the treaty aside of the obligation stated in the article. These means of implications could be sanctions which are stated in the peace treaty itself. Unfortunately the sanctions effect might not be immediate, which is necessary in case of peace treaties. Having said that, at the moment the sanctions based on the need, political, economic, cultural, military or financial, are the best means to guarantee abidance of the peace treaties.

These changes and the distinct regulation of the peace treaties will ensure peace treaties to fulfill their purpose, guarantee duration of peace, and peaceful relations.

Kirjandus

1. Bell, C. On the Law of Peace: Peace Agreements and the Lex Pacificatoria. New York: Oxford University Press, 2008
2. Savir, U. P.; Shimon Ross, D. Peace First: A New Model to End War. Williston: Berret-Koehler Publishers, 2008
3. Neff, S. Peace and prosperity: commercial aspects of peace. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004
4. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004
5. Ziegler, K.-H. The influence of medieval Roman law on peace treaties. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004
6. Duchhardt, H. Peace treaties from Westphalia to the Revolutionary Era. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004
7. Steiger, H. Peace treaties from Paris to Versaille. R. Lesaffer, Peace Treaties and International Law in European History : From the Late Middle Ages to World War One. West Nyack: Cambridge University Press, 2004
8. Wolpert, S. A. India and Pakistan : Continued Conflict or Cooperation? Berkeley: University of California Press, 2010
9. Schofield, V. Kashmir in Conflict : India, Pakistan and the Unending War (3. trükk) London: I.B.Tauris, 2010
10. Behera, N. C. Demystifying Kashmir. Washington: Brookings Institution Press, 2006
11. Chari, P.R.; Cheema, P. I.; Cohen, S. P. Four Crises and a Peace Process : American Engagement in South Asia. Washington: Brookings Institution Press, 2007
12. Al-Enazy, A. H. The long road from Taif to Jeddah: Resolution of a Saudi-Yemeni Boundary Dispute. Abu Dhabi: The Emirates Center for Strategic Studies and Research, 2005
13. Cordesman, A. H. Saudi Arabia enters the twenty-first century: The political, foreign policy, economic, and energy dimensions. Westport: Praeger Publishers, 2003
14. Brehony, N. The Story of a Failed State in South Arabia. London: I.B.Tauris, 2011
15. Ganguly, S. Contemporary Asia in the World : India, Pakistan, and the Bomb : Debating Nuclear Stability in South Asia. New York: Columbia University Press, 2010

16. Malanczuk, P. Akehurst's Modern Introduction to International Law. London: Routledge, 1997
17. Klabbers, I. Virtuous Interpretation. M. Fitzmaurice, O. Elias, P. Merkouris, Treaty Interpretation and Vienna Convention on the Law of Treaties: 30 Years on. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2010
18. Arbitration Covenant between the Kingdom of Saudi Arabia and the Kingdom of Yemen, Al-Enazy, A. H. The long road from Taif to Jeddah: Resolution of a Saudi-Yemeni Boundary Dispute. Abu Dhabi: The Emirates Center for Strategic Studies and Research, 2005
19. Lesaffer, R. Amicitia in Renaissance Peace and Alliance Treaties (1450-1530). Journal of the History of International Law, vol. 4, Issue 1, 2002
20. Lesaffer, R. Medieval Canon Law of Contract and Early Modern Treaty Law. Journal of the History of International Law, vol. 2, Issue 2, 2000
21. Meron, T. Authority to Make Treaties in the Late Middle Ages. American Journal of International Law, vol. 89, Issue 1, 1995
22. Dugard, J. International Terrorism and the Just War. Stanford Journal of International Studies 1977(12)
23. Hertz, A. Z. Medieval Treaty Obligation. Connecticut Journal of International Law, vol. 6, Issue 2, 1991
24. Engle, E. A. Transformation of the International Legal System: The post-Westphalian Legal Order. QRL vol 23 2004-2005
25. H. Wenning, Kashmir: a regional conflict with global impact.. New Zealand Journal of Public and International Law 1, 2003
26. Al-Enazy, A. H. "The International Boundary Treaty" (Treaty of Jeddah) Concluded between the Kingdom of Saudi Arabia and the Yemeni Republic on June 12, 2000. The American Journal of International Law, vol. 96, No. 1., 2002
27. R. Schofield, Arabian Boundary Disputes: Saudi Arabia-Yemen 1913-1992 vol. 20. London: Archive Editions, 1993
28. B. Whitaker, Crisis over the border, Middle East International, 1995
29. Anthony, J. D. Saudi Arabian-Yemeni Relations: Implications for U.S. policy. Middle East Policy, vol 7, nr 3
30. Whitaker, B. Border deal nearer, Middle East International, 1997
31. Simla Agreement on Bilateral Relations. Treaties and Agreements: India-Pakistan. International Legal Materials, vol.11, 1972

32. Farrell, B. The Role of International Law in the Kashmir conflict. Penn State International Law Review, vol.21, 2002-2003
33. Yemen-Saudi Arabia, The Jeddah Treaty Regarding the Settlement of the International Land and Maritime Boundaries between the Republic of Yemen and the Kingdom of Saudi Arabia. Yearbook of Islamic and Middle Eastern Law vol.6 1999-2000
34. International Court of Justice: the Territorial Dispute, Judgment, I.C.J. 1994
35. International Court of Justice: the Temple of Preah Vihear, Judgment, I.C.J. 1962, Report
36. International Court of Justice: Aegean Sea Continental Shelf, Judgement I.C.J. 1978, Report
37. Linderfalk, U. Doing the Right Thing for the Right Reason – Why Dynamic or State Approach Should Be Taken in the Interpretation of Treaties. International Community Law Review 2008 (10)
38. Joyner, C.C Collective Sanctions as Peaceful Coercion: Lessons from the United Nations Experience. Australian Yearbook of International Law, vol 16
39. Chesterman, S., Pouligny, B. Are Sanctions Meant to Work? The Politics of Creating and Implementing Sanctions Through the United Nations. Global Governance, 9 (4), 2003
40. J. Weschler, Evolution of Security Council Innovations in Sanctions. International Journal 65 Int'l J. (2009-2010)
41. B. Whitaker, The Yemeni-Saudi border treaty, 2000
<http://www.al-bab.com/yemen/pol/border000629.htm> (18.02.2013)
42. Charter of the United Nations (ÜRO põhikiri)
<http://www.un.org/en/documents/charter/> (25.03.2013)
43. Vienna Convention on the Law of Treaties 1969 (Viini konventsioon)
http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf
(25.03.2013)
44. S/628 ÜRO Julgeolekunõukogu (S) dokument nr 628
<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL4/706/28/PDF/NL470628.pdf?OpenElement>
(25.05.2013)
45. S/RES/38 ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 38, vastuvõetud 1948.aastal
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/38\(1948\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/38(1948)) (25.03.2013)

46. S/RES/39 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 39, vastuvõetud 1948.aastal)
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/39\(1948\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/39(1948)) (25.03.2013)
47. S/1100 Julgeolekunõukogu (S) dokument nr 1100
<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/DER/NL4/811/00/PDF/NL481100.pdf?OpenElement>
(25.03.2013)
48. S/RES/211 (ÜRO Julgeolekunõukogu (S) resolutsioon (RES) nr 211, vastuvõetud 1965.aastal)
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/211\(1965\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/211(1965)) (25.03.2013)
49. Taifi rahuleping
<http://www.al-bab.com/yemen/pol/int1.htm> (18.02.2013)
50. Memorandum of Understanding
<http://www.al-bab.com/yemen/pol/mou.htm> (18.02.2013)
51. India-Pakistan ajakava
http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1989.stm (25.03.2013)
52. ÜRO peasekretäri Ban Ki-moon avaldus
<http://www.un.org/sg/statements/?nid=2299> (18.02.2013)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Helen Sakarasvili _____

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 07.04.1987 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Rahulepingute eraldiseisev regulatsioon rahu tagamiseks Simla rahulepingu ja Jeddah rahulepingu näitel,

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ Rene Värk _____,

(*juhendaja nimi*)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, 17.05.2013 (*kuupäev*)